

Civilutskottets betänkande

1980/81:29

om anslag till bostadsförsörjningen m. m. (prop. 1980/81:100)

1 Propositionen

Regeringen har i proposition 1980/81:100 bilaga 16 (bostadsdepartementet) under B 1–B 15 (s. 11–96) och B 18 (s. 98–101) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att ta ut och bestämma storleken av en aviseringsavgift vid statlig bostadslångivning,

2. godkänna vad i regeringsprotokollet anförts i fråga om ramar för beslut om bostadslån till ny- och ombyggnad,

3. godkänna vad i regeringsprotokollet förordats i fråga om länsstyrelsens rätt att fastställa ramar för bostadslån till nybyggnad,

4. medge att bostadslån för sådana boendemiljöförbättringar för vilka boendemiljöbidrag inte lämnas får medges intill ett belopp av 35 000 000 kr. under budgetåret 1981/82 och preliminärt intill ett belopp av 35 000 000 kr. under budgetåret 1982/83,

5. godkänna vad i regeringsprotokollet förordats i fråga om kommunal revisor i vissa bostadsrättsföreningar,

6. godkänna vad i regeringsprotokollet förordats om förstärkt konsumentskydd för småhusköpare,

7. godkänna de ändringar av reglerna för räntebidrag som förordats i regeringsprotokollet,

8. medge att ramen för de antikvariska myndigheternas tillstyrkan av sådana ombyggnader som hör komma i fråga för förhöjt låneunderlag och tillägslån bestäms till 30 000 000 kr. för år 1981 och till preliminärt 30 000 000 kr. för år 1982,

9. medge att den under 8 angivna ramen får vidgas om det behövs av sysselsättningskäl,

10. godkänna vad i regeringsprotokollet förordats i fråga om studiemedel vid inkomstprövningen,

11. godkänna de ändringar beträffande fördelningen av kostnadsansvaret mellan staten och kommunerna som förordats i regeringsprotokollet i fråga om statskommunalt bostadsbidrag till barnfamiljer m. fl. och till vissa folkpensionärer m. fl.,

12. godkänna de ändringar i fråga om inkomstgränser som förordats i regeringsprotokollet,

13. godkänna de ändringar i fråga om hyresgränser för statskommunalt bostadsbidrag till barnfamiljer m. fl. samt till vissa folkpensionärer m. fl. som förordats i regeringsprotokollet,

14. godkänna den höjning av det statliga bostadsbidraget som förordats i regeringsprotokollet.

15. godkänna de ändringar i fråga om inkomstgränser för förbättringslån som förordats i regeringsprotokollet.

16. godkänna de ändringar i fråga om beräkning av ränta på förbättringslån som förordats i regeringsprotokollet.

17. medge att räntefria förbättringslån beviljas inom en ram av högst 40 000 000 kr. under vart och ett av åren 1981 och 1982.

18. bemyndiga regeringen att besluta om ändringar av den under 17 upptagna ramen för långivningen under år 1981, om det behövs av sysselsättningskäl.

19. medge att beslut om bidrag till förbättring av boendemiljön får meddelas intill ett belopp av 60 000 000 kr. under budgetåret 1981/82 och preliminärt intill ett belopp av 60 000 000 kr. under budgetåret 1982/83.

20. medge att beslut om anordnings- och inventariebidrag samt lån för allmänna samlingslokaler under budgetåret 1981/82 meddelas inom en ram av 30 000 000 kr., varav högst 20 000 000 kr. får tas i anspråk för bidrag.

21. medge att den under 20 angivna ramen får överskridas om det behövs av sysselsättningskäl.

22. medge att beslut om upprustningsbidrag m. m. till allmänna samlingslokaler meddelas inom en ram av 12 000 000 kr. under budgetåret 1981/82.

23. medge att den under 22 angivna ramen får överskridas om det behövs av sysselsättningskäl.

24. bemyndiga regeringen att besluta om avskaffande av prövningsnämnden för forskningsinriktat experimentbyggande.

25. godkänna de riktlinjer för stöd till experimentbyggande inom bostadsförsörjningen som förordats i regeringsprotokollet.

26. medge att beslut om lån till experimentbyggande inom bostadsförsörjningen får meddelas intill ett belopp av 5 000 000 kr. under budgetåret 1981/82.

27. medge att beslut om lån till experimentbyggande inom bostadsförsörjningen preliminärt får meddelas intill ett belopp av 5 000 000 kr. under vardera budgetåret 1982/83 och 1983/84.

28. under trettonde huvudtiteln för budgetåret 1981/82 anvisa

a. till Bostadsstyrelsen ett förslagsanslag av 40 376 000 kr.,

b. till Länsbostadsnämnderna ett förslagsanslag av 37 330 000 kr.,

c. till Lån till bostadsbyggande ett reservationsanslag av 5 700 000 000 kr.,

d. till Räntebidrag m. m. ett förslagsanslag av 7 100 000 000 kr.,

e. till Eftergift av hyresförlustlån ett förslagsanslag av 100 000 000 kr.,

f. till Tilläggs lån till kulturhistoriskt värdefull bostadsbebyggelse ett reservationsanslag av 12 000 000 kr.,

g. till Bostadsbidrag m. m. ett förslagsanslag av 1 100 000 000 kr.,

h. till Viss bostadsförbättringsverksamhet m. m. ett förslagsanslag av 120 000 000 kr.,

i. till Bidrag till förbättring av boendemiljön ett reservationsanslag av 1 000 kr.,

j. till Anordningsbidrag m. m. till allmänna samlingslokaler ett reservationsanslag av 25 000 000 kr.,

k. till Lån till allmänna samlingslokaler ett reservationsanslag av 13 000 000 kr.,

l. till Upprustningsbidrag m. m. till allmänna samlingslokaler ett reservationsanslag av 12 000 000 kr.,

m. till Lån till kommunala markförvärv ett reservationsanslag av 72 000 000 kr.,

n. till Lån till inventarier i vissa specialbostäder ett reservationsanslag av 720 000 kr.,

o. till Byggnadsforskning ett anslag av 8 500 000 kr.,

p. till Lån till experimentbyggande inom bostadsförsörjningen ett reservationsanslag av 5 000 000 kr.

2 Motionerna

Utskottet behandlar i detta sammanhang motionerna 1980/81:

251 av Ove Karlsson m. fl. (s) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär en översyn av bidragen till boendeservice för personer med grava funktionshinder,

485 av Rolf Dahlberg m. fl. (m) vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om

1. bostadsförmedling som en helt frivillig kommunal serviceverksamhet,

2. avgifter vid kommunal bostadsförmedling,

629 av Per Olof Håkansson m. fl. (s) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag om utvidgning av räntebidrag m. m. att även omfatta bidrag till kostnader för projektering för vissa bostäder i enlighet med vad som anges i motionen.

834 av Bertil Danielsson m. fl. (m) vari hemställs

1. att riksdagen hos regeringen hemställer att forskningen om fukt- och mögelskador i byggnader intensifieras och att en bred information om dess resultat genomförs,

2. att riksdagen hos regeringen hemställer om överväganden om möjliga åtgärder i syfte att stödja särskilt svårt drabbade ägare till mögelangripna hus,

838 av Mona S:t Cyr m. fl. (m) vari hemställs att riksdagen hos regeringen

begär ett aktivt stimulanssystem för ett meningsfullt flergenerationsboende, där man tillvaratar de både sociala och ekonomiska resurser och fördelar som denna boendeform erbjuder.

839 av Margot Wallström m. fl. (s) vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om utredning av ungdomars situation på bostadsmarknaden.

849 av Raul Blücher (vpk) vari, med hänvisning till motiveringen i motion 1980/81:847, föreslås att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om åtgärder för att öka bostadsbyggandet i Värmlands län med inriktning på en ökad andel bostäder i flerfamiljshus.

853 av Eric Holmqvist m. fl. (s) vari, såvitt nu är i fråga och med hänvisning till motiveringen i motion 1980/81:851, hemställs

(1) att riksdagen hos regeringen begär åtgärder för att bostadsbyggandet snarast ökas i riket,

1071 av Per Bergman m. fl. (s) vari hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär att regeringen sammankallar företrädarna för samtliga riksdagspartier till en överläggning i syfte att lägga fast riktlinjerna för en omprövning av bostadspolitiken för att skapa ekonomisk och social rättvisa mellan alla boende och mellan olika besittningsformer,

2. att riksdagen begär förslag om en tvåårig uthyrningsgaranti i enlighet med vad som anförts i motionen.

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om skärpt kostnadskontroll.

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att de ungas bostadsbehov omedelbart bör kartläggas och att åtgärder snarast vidtas för att minska bostadslösheten bland ungdomen.

5. att riksdagen godkänner de ändringar i fråga om inkomstgränserna som förordas i motionen.

6. att riksdagen inte godkänner vad som i budgetpropositionen förordas om studiemedel vid inkomstprövningen fr. o. m. bidragsåret 1983.

7. att riksdagen till Bostadsbidrag m. m. för budgetåret 1981/82 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 50 000 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 1 150 000 000 kr.,

8. att riksdagen beslutar att medge att beslut om bidrag till förbättring av boendemiljön får meddelas intill ett belopp av 85 000 000 kr. under budgetåret 1981/82.

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om grunderna för lån och bidrag till förbättring av boendemiljön.

10. att riksdagen beslutar att till Bidrag till förbättring av boendemiljön för budgetåret 1981/82 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 000 kr.,

11. att riksdagen medger att under budgetåret 1981/82
  - a. beslut om anordnings- och inventariebidrag samt lån för allmänna samlingslokaler meddelas inom en ram av 41 000 000 (+ 11 000 000) kr., varav högst 27 000 000 (+ 7 000 000) kr. får tas i anspråk för bidrag,
  - b. beslut om upprustningsbidrag och särskilda eftergifter av äldre lån meddelas inom en ram av 16 000 000 (+ 4 000 000) kr.,
12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om krediter för kommunala markförvärv,

1076 av Margareta Palmqvist m. fl. (s) vari hemställs

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om försöksverksamhetens utformning,

2. att riksdagen beslutar att av det av regeringen föreslagna anslaget för budgetåret 1981/82 Lån till experimentbyggande inom bostadsförsörjningen 2 000 000 kr. skall användas till försöksverksamhet med hissinstallationer enligt i motionen angivna grunder,

1077 av Christina Rogestam (c) vari hemställs att riksdagen i avvaktan på den i motionen föreslagna översynen inte godkänner propositionens förslag om studielån i bostadsbidragsberäkningen,

1078 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari föreslås att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna

1. att all mark som enligt planläggningsbeslut e. d. avses för samhällsbyggande skall föras över i kommunal ägo,

2. att enskilt ägda hyreshus successivt bör föras över i kommunal ägo och att en plan för detta snarast bör utarbetas,

1079 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari föreslås att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag som innebär

1. att kommunal mark endast skall få upplåtas till nyttjande med tomträtt,

2. att tomträttslån bör lämnas på samma villkor som vid varje tillfälle gäller för bostadslån till allmännyttiga bostadsföretags nybyggnad av flerfamiljshus,

3. att riksdagen underställer förslag om de ytterligare anslag som kan påkallas av yrkandena 1 och 2,

1091 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari, med hänvisning till motiveringen i motion 1980/81:1088, föreslås att riksdagen uttalar sitt stöd till handikappörelsens krav beträffande rätten till eget boende,

1449 av Stig Josefson m. fl. (c, s, m, fp) vari hemställs att riksdagen uttalar att länsstyrelsen i Malmöhus län skall få rätt att fördela bostadsbyggandet inom sitt län,

1450 av Ewy Möller (m) och Allan Åkerlind (m) vari hemställs att

riksdagen hos regeringen begär förslag till avveckling av de statskommunala bostadsbidragen till hushåll utan barn,

1451 av Per Stenmarck (m) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag till försöksverksamhet med bostadsanskaaffningslån för finansiering av insats till egen bostad åt i första hand barnfamiljer och ungdomar,

1452 av Ivan Svanström (c) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär åtgärder i syfte att bostadsbidragssökande medger samkörning i tillgängliga dataregister för kontroll av lämnade uppgifter,

1453 av Rune Torwald (c) vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts beträffande lånemöjligheter m. m. för dem som drabbats av sättningskador till följd av tunnelbyggen etc.,

1454 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari hemställs

1. att riksdagen med avslag på vad i budgetpropositionen föreslagits i motsvarande delar beslutar godkänna vad i denna motion föreslagits

a. om ändrade inkomstgränser,

b. om att studiemedel inte skall inräknas vid inkomstprövningen,

c. om ändrade hyresgränser för statskommunalt bostadsbidrag till barnfamiljer m. fl. samt till vissa folkpensionärer,

d. om oförändrad fördelning av kostnadsansvaret mellan staten och kommunerna i fråga om statskommunalt bostadsbidrag till barnfamiljer m. fl. samt till vissa folkpensionärer,

2. att riksdagen under bil. 16 B 7 Bostadsbidrag m. m. för budgetåret 1981/82 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 200 000 000 kr. förhöjt förslagsanslag,

1455 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari hemställs

1. att riksdagen hos regeringen hemställer om att ett program för vidareutveckling av redan befintliga flerfamiljshusområden till mer kollektiva boendeformer utarbetas,

2. att riksdagen under bilaga 16 B 15 Byggnadsforskning anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 10 000 000 kr. förhöjt belopp för att utveckla kollektivhusen och andra kollektiva boendeformer,

3. att riksdagen uttalar att statliga lån bör utgå till utrustning och inventarier i kollektivhus,

4. att riksdagen hos regeringen begär att de samhällsekonomiska och sociala konsekvenserna av ett ökat småhusbyggande utreds,

1456 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari hemställs

1. att riksdagen uttalar att bidrag till miljöförbättrande åtgärder i bostadsområdena skall kunna utgå med upp till 100 % i vissa fall,

2. att riksdagen beslutar att begränsningarna i bidragsgivningen till

bostadsområden med speciella uthyrningsproblem slopas.

3. att riksdagen med ändring i proposition 1980/81:100. bostadsdepartementet bilaga 16 B 9 Bidrag till förbättring av boendemiljön anvisar ett reservationsanslag av 10 001 000 kr..

1457 av Lars Werner m. fl. vari hemställs

1. att riksdagen uttalar

a) att bostadsbyggnadsplanen som mål bör omfatta igångsättning av 70 000 lägenheter per år genom nybyggnad och av 20 000 lägenheter per år genom ombyggnad exkl. energisparåtgärder.

b) att nyproduktionen främst skall avse hyresbostäder som förvaltas av allmännyttiga bostadsföretag.

2. att riksdagen hos regeringen hemställer om att förslag snarast föreläggs riksdagen om sådana ändrade förutsättningar och villkor för finansieringen av bostadsbyggandet som kan såväl stimulera bostadsbyggandet som ge lägre hyror.

3. att riksdagen hos regeringen hemställer om att förslag läggs fram om en statlig totalfinansiering av bostadsbyggandet och dess följdinvesteringar genom en statlig bostads- och samhällsbyggnadsbank.

4. att riksdagen beslutar uttala sig för att

a) bostadslånen till allmännyttiga bostadsföretag skall undantas från årlig upptrappning av räntenivån.

b) en extra upptrappning av räntenivån på bostadslån till privata hyreshus och småhus som bebos av läntagaren t. v. skall ske med 0,35 % årligen.

5. att riksdagen hos regeringen hemställer om att förslag snarast föreläggs riksdagen om ett statligt stöd genom ränte- och amorteringsfria lån till de allmännyttiga bostadsföretagen avsett att täcka dels deras reguljära kostnadshöjningar från 1980 års nivå, dels deras särskilda, ökade kostnader och därmed åstadkomma ett hyresstopp.

1460 av Lena Öhrsvik (s) vari hemställs att riksdagen hos regeringen hemställer att äldreberedningen får i uppdrag att utreda konsekvenserna för samhället och för de äldre av bostadsbyggandets omfattning.

1842 av Lahja Exner m. fl. vari hemställs att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av genomgångsbostäder för utländska medborgare som vistas i Sverige i väntan på uppehålls- och arbetstillstånd.

1846 av Wiggo Komstedt m. fl. vari hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller att formerna för anmälan av bostadsbidragsgrundande inkomst överses så att olägenheter av i motionen nämnt slag i största möjliga utsträckning kan undvikas.

1847 av Oskar Lindkvist (s) och Valter Kristenson (s) vari föreslås att

riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av samordning av länreglerna för garage till bostäder,

1852 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari, såvitt nu är i fråga, föreslås

(2) att riksdagen, som sin mening ger regeringen till känna att förslag snarast bör läggas fram om åtgärder som dels hindrar tillkomsten av bostadsrätts- och andelshus med s. k. strimlade lån, dels leder till en avveckling av sådana låneförhållanden,

1853 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari föreslås

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att markförvärvslänemöjligheten bör kvarstå även efter utgången av budgetåret 1980/81,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att markförvärvslån bör vara amorteringsfria under fem år för att därefter amorteras under de följande tio åren,

3. att riksdagen medger att beslut om markförvärvslån meddelas intill ett belopp av 365 000 kr. under budgetåret 1981/82,

1854 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari föreslås

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna

a) att lånemöjligheten i form av underhållslån skall bibehållas så att lån kan utgå även för år 1982,

b) att underhållslånen skall utgå till allmännyttiga bostadsföretag och avse alla statligt belånade hyreshus.

c) att underhållslånen till nämnda företag skall vara ränte- och amorteringsfria och att detta skall gälla även för tidigare beviljade underhållslån,

2. att riksdagen under bilaga 16 B 3 Lån till bostadsbyggande på statsbudgeten för 1981/82 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 200 000 000 kr. förhöjt belopp avseende underhållslån,

1855 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari föreslås

1. att riksdagen beslutar

a) att uttala sig för att möjligheterna till hyresförlustlån skall återinföras så att lån skall kunna utgå till hyresförluster som uppkommer efter år 1980 hos allmännyttiga bostadsföretag och att tidigare beviljade hyresförlustlån till allmännyttiga bostadsföretag efterges i sin helhet.

b) att under bil. 16 B 5 Eftergift av hyresförlustlån anvisa ett förslagsanslag av 50 000 000 kr. utöver regeringens förslag,

2. att riksdagen hos regeringen hemställer att reglerna för eftergift av beviljade hyresförlustlån ändras i enlighet med vad som anförts i motionen,

1863 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari, med hänvisning till motiveringen i

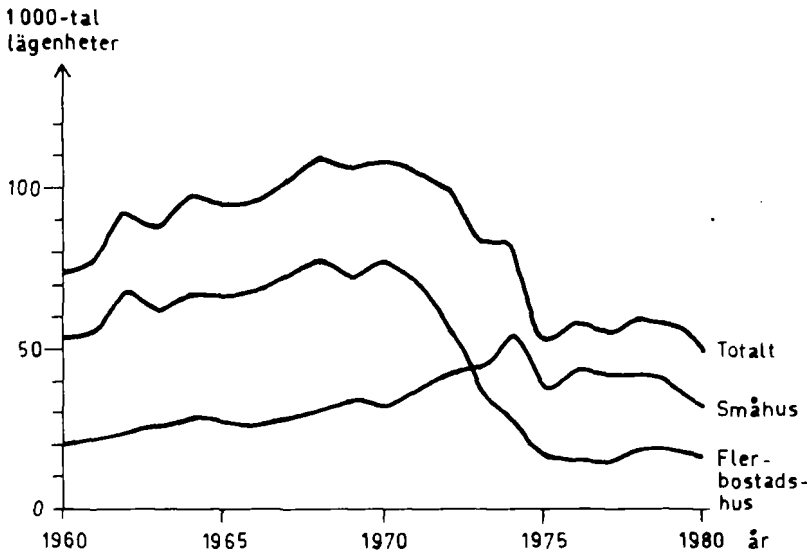
motion 1980/81:1503, föreslås att riksdagen beslutar att uttala att bostadsbyggnadsplanen bör omfatta igångsättning av 70 000 lägenheter per år genom nybyggnad och ombyggnad av 20 000 lägenheter, exkl. energisparåtgärder.

3 Statistiska uppgifter om bostadsproduktionen m. m.

3.1 Bostadsproduktionen

Produktionen av *nya bostäder* med fördelning på hustyper under åren 1960–1980 illustreras i följande figur.

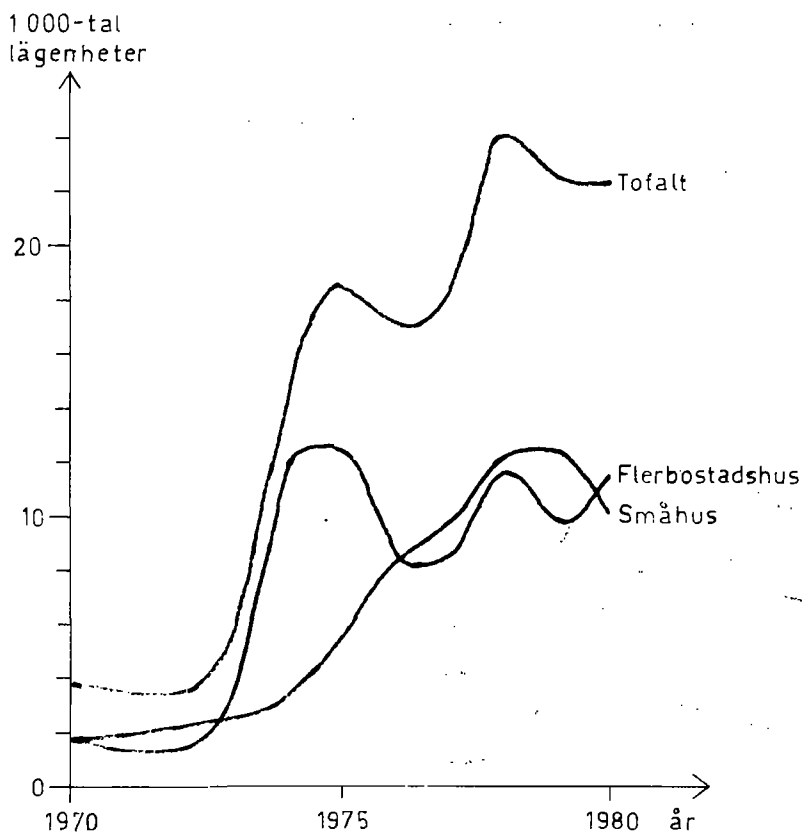
Figur 1. Påbörjade lägenheter totalt samt med fördelning på småhus och flerbostadshus åren 1960–1980

Källa: SCB

Den ombyggnad som finansierats med statliga bostadslån framgår av nedanstående figur.

Figur 2. Antal lägenheter, efter ombyggnad, som erhållit bostadslån till ombyggnad åren 1970-1980

Källa: Bostadsstyrelsen

Bostadsbyggnadsvolymen kan mätas med flera olika variabler. I nedanstående tabell, som tagits fram av bostadsstyrelsen, redovisas bostadsbyggnandet mätt i antalet påbörjade lägenheter, antalet färdigställda lägenheter samt som summan av antalet lägenheter med preliminära beslut om bostadslån och antalet lägenheter utan statlig belåning som erhållit byggnadstillstånd.

Tabell 1. Påbörjade och färdigställda lägenheter, lägenheter med preliminärt beslut om bostadslån samt lägenheter utan statligt lån som erhållit byggnadstillstånd åren 1976–1980

	Antal lägenheter år				
	1976	1977	1978	1979	1980
Preliminära beslut om bostadslån					
Flerbostadshus	15 600	13 800	17 600	18 500	16 400
Småhus	36 000	35 100	38 300	34 600	29 600
Totalt	51 600	48 900	55 900	53 100	46 000
Beviljade byggnadstillstånd	6 600	6 800	4 900	3 600	2 400
Lån + tillstånd	58 200	55 700	60 800	56 700	48 400
Påbörjade	57 100	54 000	57 300	55 700	49 000
Färdigställda	55 800	54 900	53 700	55 500	51 400

Källa: Bostadsstyrelsen

Som framgår av figur 1 och delvis också tabell 1 har bostadsbyggandet minskat under hela 1970-talet. Endast mellan åren 1977 och 1978 har antalet påbörjade lägenheter ökat. För de inflyttningsfärdiga lägenheterna kom denna uppgång med ett års eftersläpning, dvs. den skedde mellan åren 1978 och 1979. Sedan år 1976 har antalet påbörjade småhus legat relativt konstant omkring 40 000 per år. Denna trend bryts dock definitivt år 1980 i och med att antalet minskar till drygt 32 000.

Däremot ligger de påbörjade lägenheterna i flerbostadshus kvar på en nivå på omkring 17 000 lägenheter. Minskningen i bostadsbyggandet år 1980 faller alltså i huvudsak på småhusen. Den procentuella fördelningen av de påbörjade lägenheterna på flerbostadshus respektive småhus har under de senaste åren varit följande.

Tabell 2. Procentuell fördelning mellan påbörjade flerbostadshus och småhus åren 1975–1980

År	Procentuell andel påbörjade	
	Flerbostadshus	Småhus
1975	30	70
1976	25	75
1977	25	75
1978	29	71
1979	32	68
1980	34	66

Källa: SCB

3.2 Kommunernas bostadsförsörjningsprogram 1981–1985

Alla kommuner har nu till länsbostadsnämnderna redovisat sina bostadsförsörjningsprogram avseende perioden 1981–1985.

En första sammanställning av programmen avseende det planerade påbörjandet visar att programnivån totalt har minskat med 11 % jämfört med föregående programomgång. Det innebär att den genomsnittliga programnivån för åren 1981–1985 är 56 000 lägenheter jämfört med föregående års programnivå om 63 000 lägenheter. Minskningen avser helt det planerade småhusbyggandet medan redovisningen av lägenheter i flerbostadshus har lika stor omfattning som föregående år.

Uppgifter om det planerade påbörjandet under programperiodens olika år pekar på att påbörjandet under år 1981 kommer att bli lägre än under 1980. Då påbörjades 49 000 lägenheter. Med ledning av de nu redovisade uppgifterna går det dock inte att närmare bedöma hur stor minskningen kan bli.

3.3 Bostadsinvesteringar

Bostadsbyggandet i ekonomiska termer ger en något annorlunda bild jämfört med volymen mätt i antal lägenheter. Under åren 1970–1980 uppgick sålunda investeringarna i ny- och ombyggnad till följande belopp i miljoner kronor. I sammanhanget redovisas också underhållskostnaderna respektive år.

Tabell 3. Investeringar och underhåll i permanenta bostäder åren 1970–1980 i 1975 års priser (i milj. kronor)

År	Nybyggnad av bostäder			Byggnadsverksamhet i beståndet av bostäder			Totalt, nybyggnad och beståndet
	Småhus	Flerbostadshus	Summa	Ombyggnad	Underhåll	Summa	
1970	5 450	7 050	12 500	900	3 000	3 900	16 400
1971	5 250	7 200	12 450	900	3 200	4 100	16 550
1972	6 650	6 200	12 850	750	3 450	4 200	17 050
1973	7 600	4 750	12 350	850	3 700	4 550	16 900
1974	7 900	3 100	11 000	1 100	3 950	5 050	16 050
1975	7 800	2 400	10 200	1 900	4 250	6 150	16 350
1976	7 600	1 650	9 250	1 800	4 450	6 250	15 500
1977	7 300	1 600	8 900	1 900	4 550	6 750	15 650
1978	7 650	1 950	9 600	2 900	5 050	7 950	17 550
1979	7 400	2 300	9 700	3 200	5 250	8 450	18 150
1980 ¹	6 550	2 150	8 700	3 100	5 350	8 450	17 150

¹ Prognos

Källa: Nationalräkenskaperna, SCB och bostadsdepartementet.

De reala investeringarna (dvs. investeringarna mätta i fast penningvärde) i permanentbebyggelsen har gått ned sedan 1970, men minskningen är betydligt mindre än motsvarande nedgång i antalet nyproducerade bostäder. En av förklaringarna härtill är att ombyggnadsinvesteringarna har ökat. Samtidigt har de bostäder som producerats blivit dyrare per enhet genom en ökad standard i fråga om utrymme och utrustning.

3.4 Byggnadskostnaderna

Kostnadsutvecklingen för statligt belånade flerbostadshus i exploateringsområden samt gruppbyggda småhus såsom den redovisas i preliminära beslut om statliga lån framgår av nedanstående tabell. De för år 1980 lämnade uppgifterna är preliminära. Redovisningen detta år avser dessutom produktionskostnaden per kvadratmeter primär bruksarea (BRA, p). De skillnader som kan finnas mellan den primära bruksarean och de tidigare använda begreppen bostadsyta och lägenhetsyta torde dock inte vara större än att uppgifterna i stort sett är jämförbara.

Tabell 4. *Kostnadsutvecklingen för flerbostadshus inom exploateringsområden och gruppbyggda småhus åren 1976–1980 samt förhållandet mellan produktionskostnad (Pk) och pantvärde (Pv)*

År	Flerbostadshus			Gruppbyggda småhus		
	Genomsnittlig Pk kr/m ² lägenhetsyta	Ökning i % från föregående år	Pk/Pv %	Genomsnittlig Pk kr/m ² bostadsyta	Ökning i % från föregående år	Pk/Pv %
1976	1 945	16,7	104,8	1 899	13,0	104,0
1977	2 393	23,0	103,8	2 291	20,6	105,1
1978	2 799	17,0	105,8	2 654	15,8	105,8
1979	3 214	14,8	106,8	2 996	12,9	107,0
1980 ¹	3 697 ²	15,0	110,1	3 470 ²	15,8	108,8

¹ Preliminära uppgifter

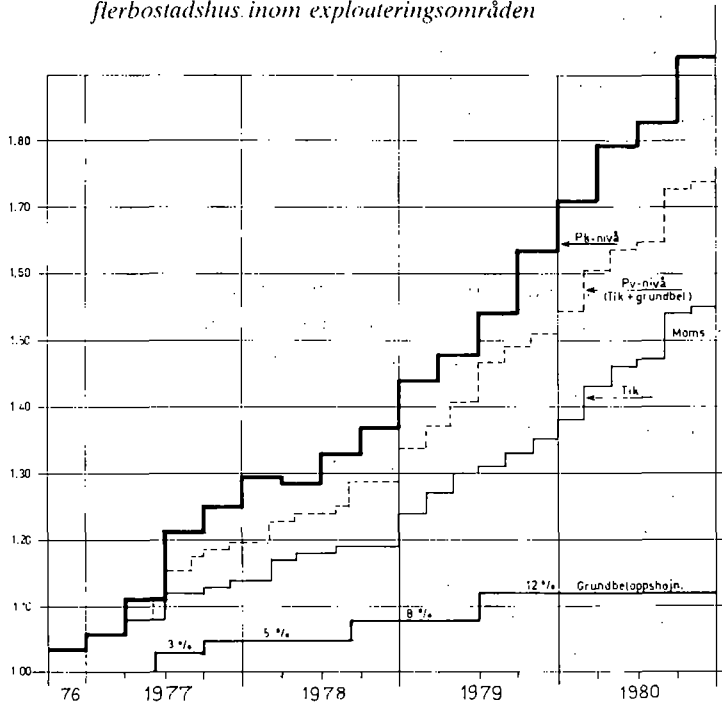
² Kr/m² BRA, p (BRA, p – primär bruksarea)

Källa: Bostadsstyrelsen

En ytterligare illustration till kostnadsutvecklingen ges i figurerna 3 och 4. Här redovisas produktionskostnadsnivån och den s. k. pantvärdenivån för flerbostadshus inom exploateringsområden respektive gruppbyggda småhus.

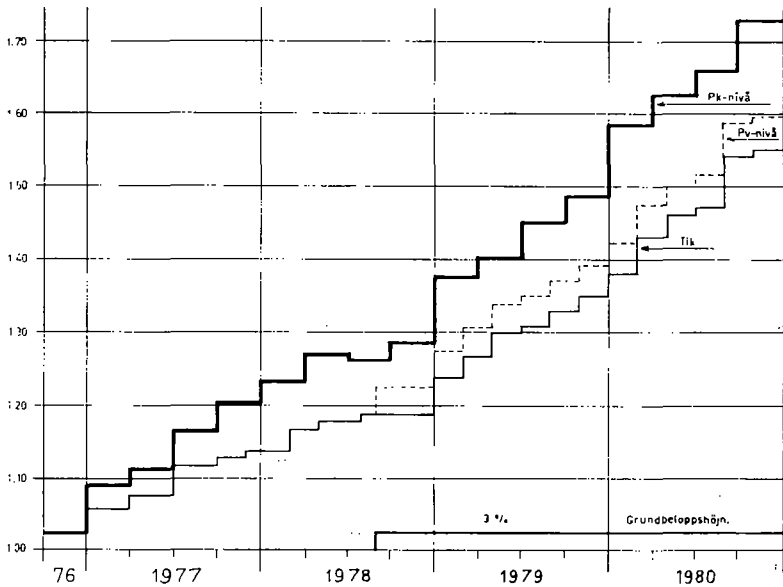
I ärenden om statliga bostadslån fastställs ett pantvärde (Pv) som bestämmer lånets förmånsrättsläge. Ett låneunderlag utifrån vilket det statliga lånets storlek bestäms fastställs också. Utgångspunkten för beräkning av låneunderlaget för flerfamiljshus och småhus som inte skall bebos av sökanden är ett s. k. grundbelopp. Detta grundbelopp är olika för flerfamiljshus och småhus. Vissa tillägg till grundbeloppet får göras bl. a. för

Figur 3. Samband mellan godkänd produktionskostnad och pantvärde för flerbostadshus inom exploateringsområden

Källa: Bostadsstyrelsen

Figur 4. Samband mellan godkänd produktionskostnad och pantvärde för grupphygga småhus

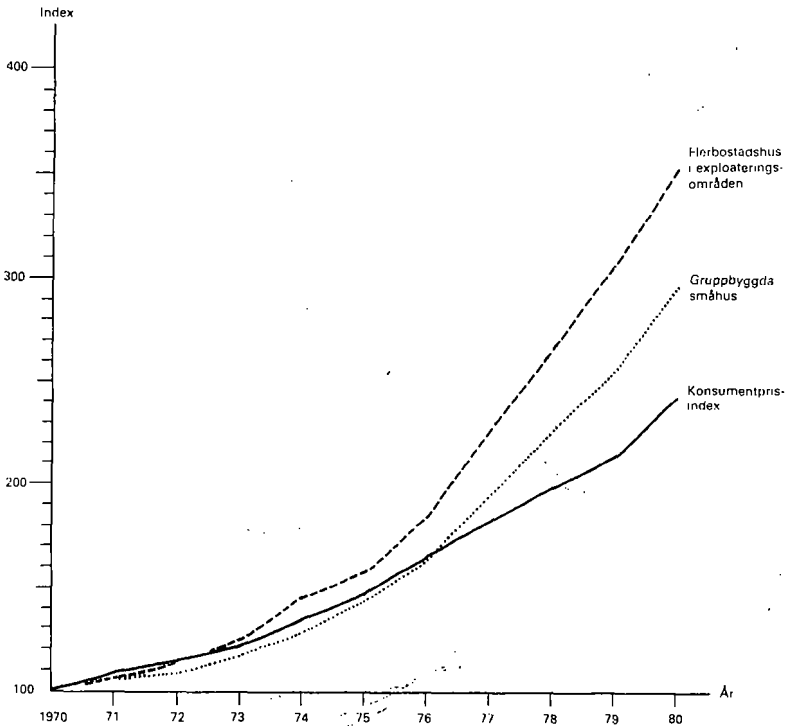

Källa: Bostadsstyrelsen

extra värmeisolering. Summan av grundbeloppet och tilläggen multipliceras med en ortskoefficient, och det så erhållna beloppet multipliceras med en tidskoefficient (Tik).

Utvecklingen av produktionskostnaderna för bostadsbyggandet i relation till den totala kostnadsutvecklingen mätt med konsumentprisindex illustreras i figur 5. Produktionskostnaderna har härvid räknats om till en index med år 1970 som basår. Det bör dock noteras att vissa förändringar vidtogs i produktionskostnadsstatistiken år 1973.

Figur 5. Index (1970 = 100) för produktionskostnadsutvecklingen för flerbostadshus i exploateringsområden samt gruppbyggda småhus under perioden 1970–1980 i jämförelse med utvecklingen av konsumentprisindex

Källa: SCB och bostadsstyrelsen

3.5 Byggarbetsmarknaden

Antalet *sysselsatta* byggnadsarbetare enligt statistiska centralbyråns byggnadsinventeringar under 1980 och hittills under 1981 redovisas i tabell 5.

Tabell 5. Antal sysselsatta byggnadsarbetare enligt byggnadsinventeringarna under 1980 och 1981 (feb.)

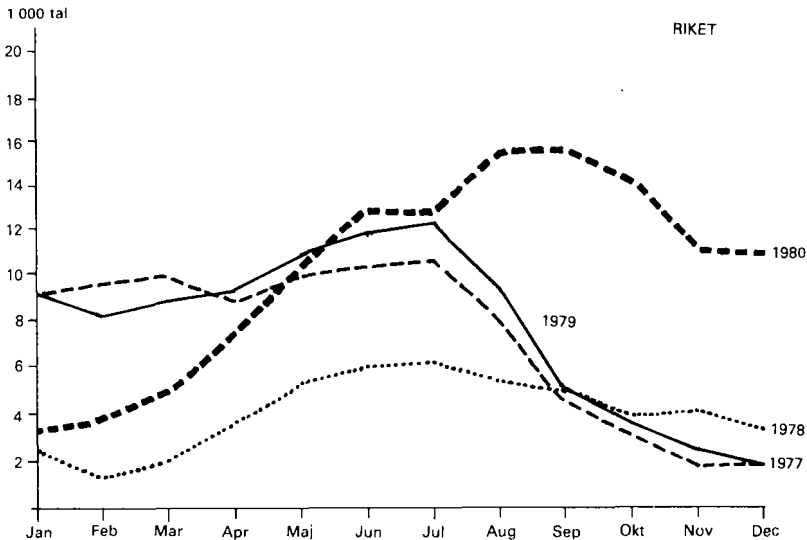
Byggnadsobjekt ¹	Antal sysselsatta år/månad			
	1980			1981
	Feb.	Aug.	Nov.	Feb.
Bostadshus	28 514	25 467	27 420	26 913
därav småhus	13 283	10 296	10 716	9 661
Samtliga objekt	68 994	65 923	70 330	68 589

¹ Häri ingår ej styckebyggda statligt belånade småhus.

Källa: SCB

Arbetslösheten bland byggnadsarbetarna som den återspeglas i anmälningarna till deras arbetslöshetskassa framgår av figur 6.

Figur 6. Antal arbetslösa i byggnadsarbetarnas arbetslöshetskassa under åren 1977-1980

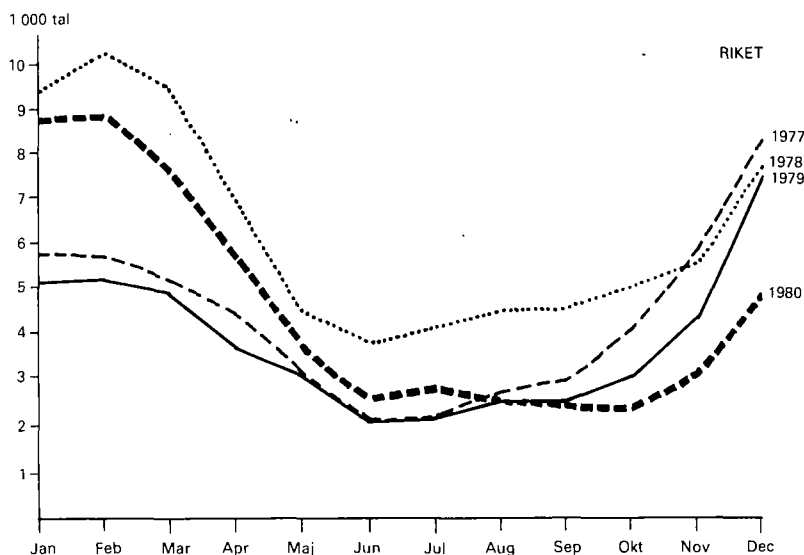

Källa: AMS

Förändringarna i antalet kvarstående platser för träarbetare illustreras i figur 7.

Figur 7. Kvarstående lediga platser för träarbetare åren 1977-1980

Källa: AMS

Byggnadsdetaljen vid arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) redovisar och sammanfattar regelbundet situationen på byggarbetsmarknaden i stencilen AMS byggnadsdetaljen informerar. I den senaste av dessa redogörelser (daterad 1981-01-23) sägs att länsarbetsnämnderna i sina översikter hävdar att det är den minskande bostadsbyggnadsvolymen som är främsta orsaken till de allt större sysselsättningssvårigheterna inom byggnadsbranschen. Enligt nämnderna finns det inte heller några tecken på att bostadsbyggandet skall öka det närmaste året, utan att det snarare är risk för en minskning jämfört med 1980, främst på grund av den höga kostnadsnivån.

Avslutningsvis anförs att det finns risk för en påtaglig ökning av arbetslösheten under 1981 jämfört med tidigare år. Det påpekas dock att betydande regionala skillnader kommer att råda. Stimulansåtgärder kommer enligt AMS därför att behövas i varierande utsträckning i hela landet med undantag av Stockholms, Uppsala, Kalmar och Malmöhus län.

3.6 Bostadskostnaderna

Hyresutvecklingen sedan år 1971 belyses av nedanstående uppgifter avseende genomsnittliga hyror för bostäder i SABO-företagen.

Tabell 6. Kallhyra, avgifter för värme och varmvatten samt varmhyra för bostäder i SABO-företagen åren 1971–1981 (kr/m²)

År	Kallhyra bostäder	Avgift värme o. varmvatten	Varmhyra bostäder
1971	74:82	6:39	81:21
1972	78:94	6:14	85:08
1973	83:75	6:57	90:32
1974	89:17	10:96	100:13
1975	93:32	12:52	105:84
1976	102:42	15:01	117:43
1977	114:56	16:38	130:94
1978	128:51	18:98	147:49
1979	137:04	23:66	160:71
1980 ¹	147:90	35:00	182:90
1981 ¹	163:50	41:00	204:50

¹ Preliminär uppskattning

Källa: SABO

Omräknat till 1979 års penningvärde med hjälp av konsumentprisindex har hyresutvecklingen inom SABO-företagen varit följande.

Tabell 7. Kallhyra, avgifter för värme och varmvatten samt varmhyra för bostäder i SABO-företagen åren 1971–1980 omräknat till 1979 års penningvärde (kr/m²)

År	Kallhyra bostäder	Avgifter värme o. varmvatten	Varmhyra bostäder
1971	148	13	161
1972	147	12	159
1973	146	12	158
1974	142	17	159
1975	135	18	153
1976	135	20	155
1977	135	19	154
1978	137	20	157
1979	137	24	161
1980 ¹	130	31	161
1981 ¹	131	33	164

¹ Preliminär uppskattning

Källa: SABO

En uppdelning av de tre senaste årens *hyreshöjningar* på kallhyra, bränsleavgifter och den totala varmhyran ger följande resultat.

Tabell 8. De procentuella hyresförändringarna sedan 1978 inom SABO-företagen med fördelning på kallhyra, bränsleavgifter och total varmhyra

År	Hyresändringar i procent		
	Kallhyra	Bränsleavgifter	Varmhyra
1978-1979	6,6	24,7	9,0
1979-1980 ¹	7,9	48	13,8
1980-1981 ¹	10,5	17	11,8

¹ Preliminära uppskattningar

Källa: SABO

Av tabellen framgår att ökningen av bränslekostnaderna haft stor betydelse för hyresutvecklingen. Mellan åren 1979 och 1980 kan således bränsleavgifterna beräknas ha ökat med närmare 50 procent. Också mellan de övriga redovisade åren har bränslekostnaderna ökat betydligt mer än kallhyran.

En bild av de kostnader som ligger bakom förhandlingarna om hyror ges av de uppgifter rörande *fastighetsförvaltningens kostnader* inom SABO-företagen som lämnas i följande tabell.

Tabell 9. SABO-företagens kapital-, underhålls- och driftkostnader åren 1971-1979 (kr/m²)

År	Kostnader				
	Kapital	Underhåll	Bränsle	Drift övr.	Summa
1971	49:31	10:05	6:78	20:29	86:43
1972	50:17	10:30	6:28	22:71	89:46
1973	52:63	10:51	7:01	24:57	94:72
1974	54:56	11:95	11:92	26:15	104:58
1975	55:58	14:98	12:54	30:39	113:49
1976	56:29	18:78	15:08	35:17	125:32
1977	61:79	22:53	16:93	40:60	141:85
1978	65:73	27:72	18:95	45:88	158:28
1979	69:67	35:35	24:05	49:48	178:55

Källa: SABO

Under senare år har det skett en förskjutning i fastighetsförvaltningskostnaderna från en hög kapitalkostnadsandel mot framför allt en ökande kostnadsandel för underhåll och bränsle. Även driftkostnadernas andel av totalkostnaden har ökat. Detta förhållande illustreras i nedanstående figur, som är baserad på fastighetsförvaltningskostnadsuppgifterna för SABO-företagen från tabell 9.

Figur 8. SABO-företagens förvaltningskostnader med fördelning på kostnadsandelar (i %) åren 1971–1979

23	25	26	25	27	26	28	29	28	Drift Övrigt
8	7	7	11	11	12	12	12	13,5	
12	12	11	12	13	15	16	17	19,5	Bränsle Underhåll
57	56	56	52	49	45	44	42	39	
1971	72	73	74	75	76	77	78	79	År

Källa: SABO

3.7 Det totala bostadsstödet

Stödet till bostadssektorn kan i princip fördelas på tre olika typer, det gäller *bostadsbidrag*, *räntebidrag* samt *skattesubventionerna till egna ägare*. Sedan år 1975 har detta stöd uppgått till följande belopp (i miljarder kronor).

Tabell 10. Bostadsstödet storlek (i miljarder kronor) åren 1975–1980

	1975	1976	1977	1978	1979	1980
Bostadsbidrag ¹	3,6	4,5	4,8	5,3	5,0	5,6
Räntebidrag	1,8	2,2	2,8	3,1	3,6	5,2
Skattesubvention ² till egnahemsägare	2,7	3,5	4,8	6,0	7	9
Summa	8,1	10,2	12,4	14,4	15,6	19,8

¹ Innefattar såväl de statliga och de statskommunala bostadsbidragen som de kommunala bostadsstilläggen till folkpension.

² Med skattesubvention avses den skatteeffekt som är betingad av skillnaden mellan den schablonmässigt beräknade intäkten och dels avdraget för räntor i fastigheten, dels det extra avdraget. Beräkningarna bygger bl. a. på uppgifter från riksrevisionsverkets taxeringsstatistiska undersökningar avseende åren 1975–1977 och statistiska centralbyråns bostads- och hyresundersökning avseende år 1978. Såväl fastigheter med underskott som fastigheter med överskott har beaktats. I sammanhanget kan noteras att en del av skattebortfallet motsvaras av en skatteintäkt, eftersom långivarnas ränteinkomster tas upp till beskattning. Denna skatteintäkt har inte beaktats vid beräkningarna.

Källa: Bostadsdepartementet

3.8 Bostadsmarknaden

Bostadsstyrelsen insamlar halvårsvis uppgifter om outhyrda lägenheter i statsbelånade flerbostadshus färdigställda år 1967 eller senare. Enligt den senaste av dessa undersökningar fanns det den 1 september 1980 sammanlagt 11 040 eller 1,9 procent outhyrda lägenheter i de aktuella fastigheterna. Den 1 september 1979 var antalet 10 750 motsvarande 1,9 procent av beståndet.

Under åren 1972–1974 steg antalet outhyrda lägenheter i hela riket, men det sjönk därefter successivt från totalt 26 630 den 1 september 1974 till 12 070 den 1 mars 1978, dvs. från 5,9 % till 2,3 % av de lägenheter som färdigställts från och med 1967. Därefter har både ökning och minskningar förekommit.

Antalet outhyrda lägenheter i storstadsområdena samt vissa kommuner under åren 1975–1980 kan illustreras med följande exempel. Gemensamt för redovisade kommuner är att de någon gång sedan 1972 haft mer än 150 outhyrda lägenheter.

Tabell 11. Outhyrda lägenheter under åren 1975–1980 i storstadsområdena samt vissa kommuner

Storstads- område	Antal outhyrda lägenheter							I procent ¹ 1980-09-01
	1975 09-01	1976 09-01	1977 09-01	1978 09-01	1979 09-01	1980 03-01	09-01	
Stor-Göteborg	4 810	3 860	3 000	2 510	2 390	2 230	2 510	3,9
Stor-Malmö	2 330	2 360	2 140	1 430	1 090	980	900	2,3
Landskrona	150	220	220	330	370	430	500	14,5
Luleå	–	–	370	760	580	460	430	6,7
Borås	860	600	570	520	550	330	320	5,5
Södertälje	1 420	1 120	1 290	1 010	480	350	310	2,6
Jönköping	240	260	230	250	160	170	250	3,0
Stor-Stockholm	6 680	6 330	3 720	1 880	690	340	210	0,2
Västerås	310	80	< 10	60	170	180	200	2,1
Skellefteå	–	–	–	130	110	160	190	3,3
Hallstahammar	250	180	140	130	100	120	160	13,3
Köping	270	270	250	240	130	140	150	11,6
Oskarshamn	150	160	170	230	230	250	150	6,8
Karlskoga	100	50	50	70	130	110	150	8,0
Trollhättan	250	140	30	90	140	170	150	3,4
Helsingborg	–	–	–	–	80	170	140	1,3
Hultsfred	220	140	120	140	140	150	130	14,6
Mariestad	150	160	90	80	110	130	120	10,1
Piteå	60	20	80	120	150	100	110	5,1
Norrköping	660	500	250	90	110	90	110	1,0
Boden	–	–	40	130	100	80	110	6,1
Finspång	150	190	80	80	90	100	100	6,4
Karlskrona	190	120	60	50	80	70	70	2,2
Mjölby	170	170	90	60	30	40	60	4,8
Växjö	90	30	10	30	< 10	40	30	0,7
Hässleholm	120	10	10	20	20	< 10	20	1,4
Kalmar	180	< 10	–	60	10	< 10	10	0,3
Nynäshamn	130	60	–	–	–	–	< 10	0,9
Eslöv	150	10	< 10	10	–	< 10	< 10	0,3
Ljungby	90	30	10	20	30	20	< 10	0,7

¹ I procent av det under åren 1967–1980 färdigställda antalet lägenheter

Källa: Bostadsstyrelsen

Också *bostadsmarknadsläget* vad avser möjligheten att inom viss tid erhålla bostad undersöks årligen av bostadsstyrelsen. Undersökningarna avser läget vid respektive årsskifte. Vid de senaste årsskiftena har bostadsmarknadsläget varit följande:

Tabell 12. Bostadsmarknadsläget vid årsskiftena 1978-1979, 1979-1980 samt 1980-1981

	Årsskifte	Antal kommuner	Bostad kan erhållas			Ej entydigt svar
			praktiskt taget genast	efter 3-4 mån. väntetid	efter lång väntetid	
Samtliga kommuner	1978-1979	277	57	94	108	18
	1979-1980	279	56	95	124	4
	1980-1981	279	81	91	96	11
	<i>I procent</i>					
	1978-1979	100	21	34	39	6
	1979-1980	100	20	34	44	1
	1980-1981	100	29	33	34	4
Storstadsområdena	1978-1979	40	2	11	23	4
	1979-1980	40	2	9	27	2
	1980-1981	40	2	6	28	4
Övriga kommuner	1978-1979	237	55	83	85	14
	1979-1980	239	54	86	97	2
	1980-1981	239	79	85	68	7

Källa: Bostadsstyrelsen

Förändringen av bostadsmarknadsläget mellan årsskiftena 1979-1980 och 1980-1981 belyses av följande tabell där uppgifterna från 1980-1981 kombinerats med dem från ett år tidigare.

Tabell 13. Kommunernas bedömning av förändringarna i bostadsmarknadsläget mellan årsskiftena 1979-1980 och 1980-1981

Bedömning av läget vid årsskiftet 1979-1980	Antal kommuner	Bedömning av läget vid årsskiftet 1980-1981			Ej entydigt svar
		Bostad kan erhållas			
		praktiskt taget genast	efter 3-4 mån. väntetid	efter lång väntetid	
praktiskt taget genast	56	52	4	-	-
efter 3-4 mån. väntetid	95	23	62	7	3
efter lång väntetid	124	6	25	89	4
ej entydigt svar	4	-	-	-	4
Summa	279	81	91	96	11

Källa: Bostadsstyrelsen

Enligt kommunernas egna bedömningar var bostadsmarknadsläget under år 1980 oförändrat i flertalet kommuner. I de fall läget förändrades är det fler kommuner som anger att det blev lättare för hushållen att erhålla lämplig bostad än som anger att det blev svårare. Denna förändring har också tagit sig uttryck i att andelen kommuner, som anger att bostadssökande praktiskt taget genast kan få bostad, har ökat.

Vissa kommuner som anger en lättare bostadsmarknad motiverar detta med att antalet färdigställda lägenheter ökat. Andra orsaker är att de stigande bostadskostnaderna dämpat efterfrågan och skapat avsättningssvårigheter i nyproducerade bostadsområden. Vidare har situationen i en del fall påverkats av utflyttning från orten på grund av försämrat arbetsmarknads-läge.

Bland de kommuner som anser att det blivit svårare att erhålla bostad anges som orsak här till bl. a. brist på smålägenheter, minskning av antalet outhyrda lägenheter och ingen eller minskad nyproduktion bl. a. på grund av den kraftiga kostnadsstegringen.

Att läget i en del kommuner anses ha blivit lättare innebär inte alltid att valmöjligheterna ökat i samma grad. Det finns inte i alla dessa kommuner ett utbud som motsvarar de sökandes önskemål. Som en del kommuner framhåller kan bostad erhållas genast endast under förutsättning att sökanden tar ett erbjudande om bostad i ett visst område utan att ha några alternativ att välja emellan eller är beredd att acceptera lägenhet i nyproduktionen oavsett läge, storlek och pris.

I sina svar får kommunerna dessutom göra en bedömning av bostadsmarknadsläget under det kommande året. Bedömningen avser huruvida kommunen anser att det blir lättare eller svårare att erhålla bostad eller om ingen förändring väntas. I tabell 14 (s. 25) redovisas kommunernas bedömningar för år 1981.

3.9 Tidigare behandling av frågor om bostadsbidrag

Proposition 1980/81:20 om besparingar i statsverksamheten, m. m. behandlades av riksdagen hösten 1980. I propositionen föreslogs – på socialministerns föredragning – ändrade inkomstprövningsregler för kommunalt bostadstillägg till folkpension (KBT) och ändrade statsbidragsregler. De ändrade inkomstprövningsreglerna borde träda i kraft den 1 juli 1981. Besparingen som uppgavs till 180 milj. kr. ansågs i sin helhet böra tillföras statsbudgeten. Tillsammans med av bostadsministern i samma proposition aviserade förslag (se nedan) om ändringar av vissa regler för de statskommunala bostadsbidragen (SKBB) föreslogs procentsatsen för statsbidraget till KBT och SKBB ändrad från 43 % till 38 % den 1 juli 1981. De nu refererade förslagen behandlades av socialförsäkringsutskottet (SfU 1980/81:14) vars majoritet (c. m. fp) tillstyrkte propositionsförslagen. Reserverter (s) yrkade avslag på propositionen i denna del. Riksdagen följde utskottet.

Tabell 14. Bedömning av hur bostadsmarknadsläget kan komma att förändras under år 1981

Kommungrupper	Antal kommuner	Därav som svarat att det under år 1981 blir			Ej entydigt svar
		lättare att er-hålla bostad	svårare att er-hålla bostad	ingen förändring	
<i>Storstadsområden</i>					
Stor-Stockholm	20	2	8	10	-
Stor-Göteborg	11	1	3	7	-
Stor-Malmö	9	4	1	4	-
Summa	40	7	12	21	-
<i>Övriga kommuner</i>					
Kommuner med					
30 000-w inv.	53	20	5	27	1
10 000-29 999 inv.	126	36	9	81	-
mindre än 10 000 inv.	60	19	4	37	-
Summa	239	75	18	145	1
<i>Samtliga kommuner</i>	279	82	30	166	1

Källa: Bostadsstyrelsen

Bostadsministern anmälde i den ovannämnda propositionen att hon hade för avsikt att i 1981 års budgetproposition bl. a. föreslå sänkt nedre inkomstgräns för ensamstående utan barn vid bestämning av SKBB. Besparingen i denna del beräknades till ca 30 milj. kr. per år. Förslag aviserades om att vid inkomstprövning skulle beaktas studiemedel enligt 4 kap. studiestödslagen. Besparingen av detta förslag hade uppskattats till 70 milj. kr. De anmälda förslagen avsågs träda i kraft den 1 januari 1982. Vidare redovisades i propositionen ett regeringens beslut den 18 september 1980 (SFS 1980:708) om beräkning av bostadskostnad för ägda småhus vid bestämning av SKBB. Beslutet innebar att fr. o. m. den 1 januari 1981 kostnader för avskrivning inte skall räknas med när den bidragsgrundande bostadskostnaden bestäms. Besparingen på grund av detta beslut uppskattades till 130 milj. kr. De totala besparingarna inom SKBB-systemet med anledning av fattade beslut och aviserade förslag beräknades i propositionen totalt till 260 milj. kr., varav 115 milj. kr. faller på statsverket med nuvarande statsbidragsregler. För att besparingarna i sin helhet skall tillföras staten anmälde bostadsministern sin avsikt att i budgetpropositionen föreslå sänkt statsbidrag till SKBB den 1 juli 1981 från 43 % till 38 %.

Civilutskottet tog i betänkande CU 1980/81:5 upp vad bostadsministern anmält. Därvid erinrade utskottet bl. a. om att bostadsstyrelsen i juni 1980 beslutat att fr. o. m. den 1 januari 1981 höja schablonbeloppet för andra driftkostnader än avskrivning för ägda småhus, vilket angetts öka utgifterna för bostadsbidragen med 110 milj. kr. Vidare noterade utskottet att sänkningen av statsbidragsandelen hade beräknats utifrån gemensamma uppgivna besparingar för KBT om 180 milj. kr. och för SKBB om 260 milj. kr., tillsammans 440 milj. kr. Slutligen anförde utskottet att riksdagen i 1981 års budgetproposition skulle få del av ytterligare beräkningar i avsikt att belysa besparingseffekterna. I ett särskilt yttrande (s) till civilutskottets betänkande anfördes bl. a. att beräkningarna av besparingarna var osäkra, något som i sin tur påverkade den gemensamma statsbidragsnivån för KBT och SKBB.

I 1981 års budgetproposition (bil. 16 s. 62–64) behandlades de tidigare aviserade förslagen om sänkt nedre inkomstgräns för ensamstående utan barn från 29 000 kr. till 26 000 kr. samt om att studiemedel enligt 4 kap. studiestödslagen (1973:349) skall räknas in i den inkomst som ligger till grund för bostadsbidraget. Förslaget innebär i denna del att hälften av ett hushålls samlade studiemedel räknas in fr. o. m. bidragsåret 1982 och hela beloppet fr. o. m. bidragsåret 1983. Den totala besparingseffekten beräknas i budgetpropositionen för år 1983 till 70 milj. kr. Sedermera har vid ytterligare bearbetningar av delvis nytt statistiskt material framkommit att den totala besparingseffekten år 1983 kan beräknas till ca 40 milj. kr. Nedan visas storleken av de olika besparingsförslagen samt tiden för ikraftträdande av dem.

Tabell 15. Totalbesparingar per helår inom KBT- och SKBB-systemen (milj. kr.) enligt beräkningar i regeringskansliet i mars 1981

	Besparing	Ikraftträdande
KBT-systemet	180	1 juli 1981
SKBB-systemet		
sänkt nedre inkomstgräns för ensamstående utan barn	30	1 jan. 1982
hälften av ett hushålls samlade studiemedel medräknas när bostadsbidraget bestäms	20	1 jan. 1982
hela beloppet av ett hushålls samlade studiemedel räknas med när bostadsbidraget bestäms	20	1 jan. 1983
beräkning av bostadskostnad, avskrivningsposten får inte tas med bland driftkostnaderna när bostadsbidrag för ägda småhus skall beräknas	130	1 jan. 1981
Summa besparingar enligt beräkningar i regeringskansliet	380	

Tabell 16. Fördelning av de föreslagna besparingarna (milj. kr.) på budgetår

	Statsbidrags- grundande to- talkostnad	Statens andel		Kommunernas andel		Besparing/budgetåret (milj. kr)
		Absolut kostnaden	1 % av total-	Absolut kostnaden	1 % av total-	
1. Budgetåret 1981/82						
SKBB	1 565	585	37,4	980	62,8	155 $(130 + \frac{30}{2} + \frac{20}{2})$
KBT	3 318	1 330	40,1	1 988	59,9	170
Summa	4 883	1 915	39,2	2 968	60,8	
2. Budgetåret 1982/83						
SKBB	1 530	550	35,9	980	64,1	190 $(155 + \frac{30}{2} + \frac{20}{2} + \frac{20}{2})$
KBT	3 313	1 325	40,0	1 988	60,0	175
Summa	4 843	1 875	38,7	2 968	61,3	
3. Budgetåret 1983/84						
SKBB	1 520	540	35,5	980	64,5	200 $(190 + \frac{20}{2})$
KBT	3 313	1 325	40,0	1 988	60,0	175
Summa	4 833	1 865	38,6	2 968	61,4	

De ovan redovisade besparingarna innebär att statens andel av kostnaderna för SKBB och KBT sjunker med 375 milj. kr. fr. o. m. budgetåret 1983/84. Under nästa budgetår blir sänkningen 325 milj. kr. Om hela denna besparing skall tillföras staten skulle statsbidragsandelen varit 39,2 % i stället för av regeringen föreslagna 38 %. Skillnaden 1,2 % motsvarar knappt 60 milj. kr.

Som framgått ovan beslöt bostadsstyrelsen att fr. o. m. den 1 januari 1981 höja schablonbeloppet för andra driftkostnader än avskrivning, något som angetts öka utgifterna med 110 milj. kr./år. Om denna ökade utgift skall belasta anslaget blir statens andel av totalkostnaden för nästa budgetår 40,6 % i stället för 39,2 %. Skillnaden mellan 40,6 % och 38 % motsvarar ca 125 milj. kr.

3.10 Vissa villkor för ombyggnadslån, energilån och radonlån

Bostadsstyrelsen har tillhandahållit nedanstående uppställning som anger skillnader i förutsättningar och villkor för sedvanliga ombyggnadslån (Omb), energilån (EN) och radonlån (Rad). Kombination av sådana lån är mycket vanlig. I den mån radonlån söks är kombination med energilån i regel oundviklig. Uppställningen anger också några generella förutsättningar, som synes inte alltid böra gälla för här ifrågavarande typer av lån.

Tabellen är avsedd att illustrera läget för det fall att förslagen i budgetpropositionen (1980/81:100) och energipropositionen (1980/81:133) genomförs.

Förkortningar

Omb = "sedvanlig" ombyggnad	Bos = bostadsstyrelsen
EN = energilån	påb = arbetenas påbörjande
Rad = radonlån	lbn = länsbostadsnämnd
sm = småhus	fo = förmedlingsorgan
fl = flerfamiljshus	und = undantag
lu = låneunderlag	komb = kombinationsfall

	Omb	EN	Rad
Läntagarkategorier	I princip alla som kan ställa egen säkerhet o. har rättskap. (+ und)	Därutöver: bostadsrättshavare, förvaltare av gemens. anl. m. fl.	= Omb
Beräkning av lu	Godkänd kostnad	Schabloner (i vissa fall skälighetsprövade o. maximerade)	= Omb

	Omb	EN	Rad
Avdrag för eget arbete (sm)	Nej	Ja	Nej
Låneandel	22,25,29 el. 30 %	30 %	= Omb
Automatisk fördjupning	Fh:lu högst 100 000 Sm:lu högst 25 000	= Omb	= Omb
vid komb. fall avses <i>summan</i> av resp. lu; i övriga fall krav på bottenlån			
Lägsta kostnad	Ej ringa omf. Sm 10 000 kr. Fh 25 000 kr.	5 000 kr. (und 3 000 kr., om lånet avser elpatroner m. m. <i>eller</i> om arb. utförs av sök.) <i>riksd.</i>	Ej ringa omf. 7 000 kr.: fast- ställt av <i>bos</i>
Amort.tider	Lu högst 25 000; högst 20 år Lu över 25 000; högst 30 år	= Omb	Högst 20 år (nettokostnad lika för alla) Obs! komb. med räntefritt st lån
Säkerhet, krav på	Alltid	Ej inom 3 000-4 900 kr. (i komb.fall eller om tidigare EN- lån finns avses <i>summan</i>)	= Omb
Säkerhet, placering	Inom 92, 95, 99 eller 100 % av pv	Inom 100 % av pv	Utanför "nor- mal" place- ring, om god- tagbart
Påbörjande	Hinder för lån, om påb. före beslut (+ und)	= Omb	Får påbörjas, när fo till- styrkt Kom fall = Omb
Markvillkor (6 § andra st. 3)	Ja	Nej	Nej
Anslutning till fjärrvärme (9 a §)	Ja, formellt (und i särskilda skäl)	= Omb	= Omb

	Omb	EN	Rad
Lgh till bostadsförmedl. (64 §); fh	Ja, formellt	= Omb	= Omb
Ingångsvärde i lu; fh (24 § tredje st 1)	Ja (und: gårdssanering)	Nej	Nej
Besvärsordning	lbn ↓ Bos ↓ Reg	lbn ↓ Bos (avser även komb EN + Rad)	= EN
Komb fall med Omb till Reg			
Räntebidrag: ej komb	lu högst 25 000:nej sm lu över 25 000: ja räknas från 25 000- fh: alltid, räknas från 0-	sm: nej (und vissa fall av sm för uthyrning) fh: om över 25 000 räknas från 0-	lu högst 25 000: nej sm lu över 25 000: ja räknas från 25 000- fh: endast för del över 25 000

Räntebidrag:komb

Sm: ingen sammanläggning av lu, så att man därigenom kommer över 25 000.
Varje del räknas för sig.

Ex: lu 70 000	<i>Omb</i>	<i>EN</i>	<i>Rad</i>	
	20 000	30 000	20 000	= ej räntebidrag
	30 000	10 000	30 000	= räntebidrag på 10 000 (5+5)

Fh: samma, utom: även EN under 25 000 skall läggas ihop med Omb

Ex:	<i>Omb</i>	<i>EN</i>	<i>Rad</i>	
	100 000	10 000	30 000	= räntebidrag på 115 000 (100+10+15)

4 Utskottet

4.1 Förslag om överläggningar angående bostadspolitiken

I motion 1071 (s) yrkande 1 föreslås att riksdagen begär att regeringen sammankallar företrädare för samtliga riksdagspartier till en *överläggning* i syfte att lägga fast riktlinjerna för en omprövning av bostadspolitiken för att skapa ekonomisk och social rättvisa mellan alla boende och mellan olika besittningsformer. Motionärerna anför att det är av stort värde att klarlägga de parlamentariska förutsättningarna för enighet om hur den framtida bostadspolitiken skall utformas. De förordar vidare, dock utan särskilt yrkande i detta sammanhang, en övergripande parlamentarisk utredning.

I proposition 1980/81:118 om ekonomisk-politiska åtgärder (regeringsprotokollet den 26 februari 1981) har budgetministern (s. 8–9) redovisat vad han tidigare anført, bl. a. att man måste fortsätta strävandena att upprätthålla en neutralitet i kostnadshänseende mellan olika boendeformer, vilket kan innebära att en samordning bör ske på beskattningens område med åtgärder som vidtas på andra. Budgetministern anmäler att han och bostadsministern inom kort skall ha närmare överläggningar om de nu berörda skatte- och bostadspolitiska frågorna och att ärendet därefter kommer att anmälas för regeringen. Enligt vad utskottet inhämtat pågår överväganden om utformningen av direktiv för ett utredningsuppdrag. Utskottet noterar också att utredningar och överväganden pågår i relativt många bostadspolitiska frågor. Flera av dessa utredningar torde bli färdiga inom överskådlig tid.

Frågan om en mer övergripande parlamentarisk utredning behandlades av utskottet senast i betänkande CU 1980/81:7 (s. 3–4, 11–12). En sådan utredning hade förordats i motion (s). Utskottet avstyrkte förslaget bl. a. med hänvisning till att förslaget var oklart och saknade precisa handlingslinjer. Utskottet förutsatte dock att övervägandena inom regeringen om fortsatta samordnade åtgärder inom såväl finansierings- som skattesystemen kommer att fortsätta – något som skulle tillgodose motionärernas principiella önskemål om ytterligare övergripande bedömningar.

Det nu framlagda motionsförslaget är begränsat jämfört med det tidigare förslaget från motionärernas sida. Yrkandet är nu att regeringen skall initiera överläggningar mellan riksdagspartierna för att då lägga fast riktlinjerna för en omprövning av bostadspolitiken. Enligt utskottets mening är det självfallet av värde om synpunkter från en bred parlamentarisk opinion kan beaktas när ett utredningsuppdrag formuleras. Det skulle emellertid enligt utskottets mening vara främmande för riksdagen att i sin avsedda roll ge direktiv till regeringen om hur den skall bereda frågor av denna art. Utskottet avstyrker därför motionsyrkandet. De partier som inte är företrädade i regeringen är självfallet bibehållna vid sina möjligheter att i den bostadspolitiska debatten m. m. hävda eventuella mer konkretiserade synpunkter på frågor som anses behöva ytterligare belysning genom en utredning.

4.2 Vissa allmänna förutsättningar för bostadsbyggandet

4.2.1 Finansiering m. m.

Frågan om *statlig totalfinansiering* av bostadsbyggandet och dess följdinvesteringar genom en statlig bostads- och samhällsbyggnadsbank tas ånyo upp i motion 1457 (vpk) yrkande 3. Riksdagen har redan en gång tidigare under innevarande riksmöte (CU 1980/81:6 s. 17) tagit ställning till ett identiskt förslag och därvid avstyrkt detsamma. Mot bakgrund av detta och med hänsyn till pågående utredningsarbete finns det enligt utskottets mening inte anledning till ytterligare överväganden enligt motionsförslaget.

I motion 1451 (m) föreslås en försöksverksamhet med *bostadsanskaffningslån* för finansiering av insats till egen bostad åt i första hand barnfamiljer och ungdomar. I sin motivering anför motionären bl. a. att lånen bör inriktas på anskaffning av ny- och ombyggda lägenheter. Redan i dag gäller för dessa lägenheter – under förutsättning att de är statligt belånade – att låneandelen är 99 % vid bostadsrätt och 95 % vid äganderätt. Enligt utskottets mening avspeglar dessa låneandelar en rimlig avvägning mellan lånat kapital och egen insats. Möjligheterna att effektivt utnyttja tillgängligt utrymme för oprioriterad fastighetsbelåning får självfallet löpande beaktas. Vissa kommuner ställer säkerhet vid köp av bostadsrätter. Med hänvisning till det anförda och till bostadsrättskommitténs arbete finner utskottet inte att riksdagen har anledning att påkalla en föreslagen försöksverksamhet.

4.2.2 Byggnadspriser m. m.

I likhet med bostadsministern (s. 35) anser utskottet att de ökade kostnaderna inom bostadsproduktionen är oroande. Det torde i dag vara en allmän uppfattning att de av byggkostnadernas stegring påverkade bostadskostnaderna utgör en grundläggande begränsning för bostadsefterfrågan och därmed bygginitiativen. Det begränsade utrymmet för samhälleliga bostadssubventioner medför också att kostnadsökningar i produktionsledet kommer att i stort få ett omedelbart genomslag i bostadens pris och därigenom i möjligheterna för den enskilde att efterfråga en bostad av önskad standard.

Det är utskottets förhoppning att pågående utredningsarbete skall ge underlag för en bättre bedömning av bl. a. orsakerna till byggprisutvecklingen och därmed möjligheterna att förebygga en fortsatt utveckling som hittills.

Krav på att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna vad som anförts om skärpt *kostnadskontroll* ställs i motion 1071 (s) yrkande 3. Motionärerna pekar på behovet av en sådan kontroll inte minst i samband med produktionskostnadsanpassad belåning. Utskottet vill i anledning härav åter notera att kostnadskontrollen vid den statliga långivningen ansetts som effektiv utifrån sina förutsättningar. I likhet med bostadsministern (s. 36)

anser dessutom utskottet att det ännu är för tidigt att bedöma vilka effekter de gynnsammare lånereglerna haft. Med hänvisning till det här anförda avstyrker utskottet motionsyrkandet.

4.2.3 Bostadens pris – subventionsnivån

För att stoppa hyresutvecklingen och kraftigt begränsa hyreshöjningar föreslås i motion 1457 (vpk) yrkande 5 ett statligt stöd genom ränte- och amorteringsfria lån till de allmännyttiga bostadsföretagen avsett att täcka dels deras reguljära kostnadshöjningar från 1980 års nivå, dels deras särskilda, ökade kostnader och därmed åstadkomma ett hyresstopp. Utskottet tog så sent som hösten 1980 ställning till ett identiskt förslag (CU 1980/81:6 s. 16). Motionsyrkandet avstyrks.

Ett bibehållande av *underhållslånen* under 1982 och i samband därmed vissa ändringar i lånevillkor m. m. föreslås i motion 1854 (vpk) yrkande 1. Även i detta fall har riksdagen helt nyligen tagit ställning (CU 1980/81:8 s. 1), och avstyrkt ett likalydande motionskrav. Några nya sakskalet förs inte fram i den nu väckta motionen. Ytterligare överväganden avseende underhållsfiansieringen bör anstå tills ett definitivt förslag föreligger. Nu pågående utredningsarbete får enligt utskottets mening förutsättas ge underlag för ett sådant beslut.

4.3 Bostadsbyggandets omfattning m. m.

4.3.1 Bostadsbyggnadsbehovet

I propositionen (s. 28–32) redovisar bostadsministern vissa överväganden om bostadsbyggnadsbehovet och redogör för olika beräkningar av *nybyggnadsbehovet*. Framställningen utmynnar i slutsatsen att det inte är möjligt att mer exakt ange hur många bostäder som behöver byggas under den kommande femårsperioden. Det anges emellertid som rimligt att som riktmärke för planeringen t. v. ange ett påbörjande om ca 55 000 lägenheter per år. Något förslag att riksdagen skall godkänna denna bedömning läggs inte fram.

När det gäller *ombyggnads- och underhållsbehovet* görs inte heller några preciseringsringar.

Inte heller enligt utskottets mening finns det anledning för riksdagen att nu göra några andra preciserade uttalanden i denna del. Utskottet konstaterar att bostadsbyggnadsbehovet under alla förhållanden är märkbart större än det byggande som, såvitt nu kan bedömas, kan väntas den närmaste överblickbara tiden med nu rådande förutsättningar.

4.3.2 Bostadsbyggnadsplanen – ramar

Riksdagen föreläggs genom propositionen inte något förslag till en *bostadsbyggnadsplan* i tidigare använd mening.

Genom i det närmaste likalydande yrkanden föreslås i motionerna 1863 (vpk) och 1457 (vpk) yrkande I a att bostadsbyggnadsplanen bör omfatta igångsättning av 70 000 lägenheter per år genom nybyggnad och av 20 000 lägenheter per år genom ombyggnad exkl. energisparätgärder. Motionärerna pekar bl. a. på bostadsbyggandets roll för samhällsutvecklingen och dess betydelse för sysselsättningen.

Enligt utskottets uppfattning finns det inte någon praktisk anledning för riksdagen att lägga fast en antalsmässigt preciserad bostadsbyggnadsplan. Det bör vara tillräckligt att konstatera att utvecklingen mot ett än ytterligare sjunkande bostadsbyggande under alla förhållanden pekar mot en nyproduktion år 1981 avsevärt under det av bostadsministern biträdda planeringsmålet 55 000 lägenheter per år och att nybyggandet helt ostridigt bör öka väsentligt. Därmed får förslagen i motionerna 1863 (vpk) och 1457 (vpk) yrkande I a när det gäller nybyggnad, anses tillgodosedda utan något riksdagens beslut i denna del. Detsamma gäller även förslagen i motionerna 1457 (vpk) yrkande I a och 1863 (vpk) trots att den där angivna önskade ombyggnadsnivån ligger under en förutsebar utveckling.

I budgetpropositionen (s. 39) föreslås inte heller att några ramar för det statligt belånade bostadsbyggandet skall fastställas f. n. för vare sig nybyggnad eller ombyggnad. Samtidigt förordar bostadsministern att det nuvarande systemet med ramfördelning på län slopas. Länsstyrelserna skall dock ges rätt att fastställa ramar om det behövs med hänsyn till regionalpolitiska eller andra intressen. Besluten kan efter besvär prövas av regeringen. Utskottet har uppfattat förslaget så att det för Göteborgsregionen inte avsetts medföra någon principiell ändring. Däremot föreslås ingen ändring i ramen för beslut om byggnadstillstånd för nybyggnad av inte statligt finansierade bostäder för år 1981. Denna ram medger beslut om byggnadstillstånd för 4 500 lägenheter.

Utskottet delar bedömningen att några ramar för bostadsbyggandet f. n. inte är nödvändiga. Utskottet ansluter sig också till förslaget om att slopa *ramfördelningen på län*. Systemet har under rådande förutsättningar kommit att få en allt mindre praktisk funktion.

I motion 1449 (c.s.m.fp) föreslås att länsstyrelsen i Malmöhus län skall få rätt att fördela bostadsbyggandet inom sitt län – sålunda en fördelning på kommuner även inom det gemensamma kommunala organets verksamhetsområde. Med hänsyn till nyssnämnda förslag om ramsystemet kommer emellertid behovet av ytterligare överväganden i denna fråga att minska. Motionen avstyrks därför.

4.3.3 Åtgärder för att öka byggandet

I motionerna 1071 (s) yrkande 2 och även 1855 (vpk) förs fram förslag mot bakgrund av syftet att främja ytterligare bygginitiativ – initiativ som nu hålls tillbaka genom osäkerhet om möjligheterna att hyra ut lägenheterna till det pris de borde betinga för att täcka väntade kostnader. Dessa förslag behandlas nedan under 4.5.3. Skatteutskottet har (SkU 1980/81:26 och 37) behandlat förslag i motionerna 510 (vpk) och 1565 (s) om att slopa mervärdeskatten för vissa hyres- och bostadsrättslägenheter. Civilutskottet kommer senare att behandla förslag i motion (s) om att sänka den garanterade räntan i nyare årgångar hyreshus.

I 1980 års budgetproposition redovisade bostadsministern bedömningen att några generella åtgärder för att stimulera ombyggnadsverksamheten inte behövdes. Hon ansåg det emellertid finnas behov av omedelbara stimulans-åtgärder för nybyggandet. Regeringen föreslog mot denna bakgrund den produktionskostnadsbeläning som riksdagen sedermera godkände.

Enligt vad utskottet erfarit övervägs inom regeringens kansli bl. a. möjligheten till ändringar i mark- och konkurrensvillkoren.

Också i motion 853 (s) yrkande 1 begärs åtgärder för att bostadsbyggandet snarast ökas i riket. Något kvantitativt mål ställs dock inte upp. I sin motivering pekar motionärerna på byggnadsverksamhetens betydelse för trä- och möbelindustrin särskilt avseende Skåne. Lokalt förankrat är också kravet i motion 849 (vpk) på åtgärder för att öka bostadsbyggandet i Värmlands län med inriktning på en ökad andel bostäder i flerfamiljshus.

Enligt utskottets mening skulle ett bifall till förslagen inte tjäna något praktiskt syfte. Önskemålen om ett ökat bostadsbyggande är obestridda. Motionärernas allmänna syfte får därmed anses tillgodosett.

I motion 1457 (vpk) yrkande 2 föreslås att riksdagen hos regeringen hemställer om att förslag snarast föreläggs riksdagen om sådana ändrade förutsättningar och villkor för finansieringen av bostadsbyggandet som kan såväl stimulera bostadsbyggandet som ge lägre hyror. Ett motsvarande yrkande avsågs av riksdagen senaste riksmöte (CU 1979/80:22 s. 31–32).

Utskottet har inte heller nu funnit skäl förorda en sådan allmänt hållen begäran.

4.4 Bostadsbyggandets inriktning

Utskottet noterade i betänkande CU 1979/80:22 (s. 32) att fördelningen av nyproduktionen läggs fast genom kommunala beslut, vilkas innehåll förutsatts påverkas av den lokala efterfrågan på skilda bostadstyper. Inte från något håll torde krävas möjlighet till direkta statliga ingripanden som begränsar dessa kommunala befogenheter.

Statsmakterna har gjort uttalanden om bostadsbyggandets inriktning på olika hus- och lägenhetstyper, uttalanden som avsetts vara vägledning för kommunerna. Även dessa uttalanden utmynnar i hänvisningar till efterfrå-

gemönstret. Statsmakterna har också gjort allmänna uttalanden om riktlinjer för markfördelningen. De innebär bl. a. dels att strävan att fördela marken rättvist mellan byggherrarna bör underordnas de krav som en rationell produktion ställer, dels att de allmännyttiga och kooperativa bostadsföretagen bör ha en dominerande ställning inom produktionen av flerbostadshus. Samtidigt har dock strukits under det önskvärda i att behålla det konkurrenselement som ligger i att byggandet sker i olika företagsformer. Till detta kommer att statsmakterna i skilda sammanhang har sökt påverka produktionens inriktning genom lånevillkor m. m. som påverkar byggherrarna.

I motion 1457 (vpk) yrkande 1 b föreslås riksdagen uttala att *nyproduktionen* främst skall avse hyresbostäder som förvaltas av allmännyttiga bostadsföretag. I motion 1455 (vpk) yrkande 4 föreslås vidare riksdagen begära att de samhällsekonomiska och sociala konsekvenserna av ett ökat småhusbyggande utreds.

När det gäller fördelningen mellan flerbostadshus och småhus liksom beträffande de allmännyttiga företagens andel finns enligt utskottets mening inte anledning att göra några ytterligare uttalanden från riksdagens sida. De tidigare uttalandena har inte ändrats genom några beslut och får anses i viss mån tillgodose även motionärernas intressen. Det finns enligt utskottets mening inte heller anledning att i ett läge när småhusbyggandet minskar påkalla en särskild utredning om konsekvenserna av ett ökande sådant byggande. Motionsförslagen avstyrks därför.

Vidare har i flera motioner tagits upp förslag om att byggandet skall inriktas så att det tillgodoser olika angivna efterfrågeintressen.

I motion 839 (s) föreslås riksdagen påkalla en utredning av *ungdomars situation på bostadsmarknaden*: i första hand vill man få en klar bild av situationen för att få planering och åtgärder som hindrar att 1960-talets bostadsproblem upprepas. Den socialdemokratiska gruppmotionen 1071 innehåller i yrkande 4 förslaget att riksdagen skall påkalla en kartläggning av de ungas bostadsbehov och begära att åtgärder snarast vidtas för att minska bostadslösheten bland ungdomen.

Utskottet delar den i motionerna uttryckta uppfattningen att det i vissa kommuner visat sig en brist på bostäder. Utskottet delar också bostadsministerns uppfattning att det är angeläget att kommunerna i sin planering särskilt beaktar bl. a. ungdomarnas behov av bostäder. Detta kan ta sig uttryck i att man för bl. a. ungdomarnas behov behöver bygga fler mindre lägenheter, något som kan påverka även fördelningen mellan småhus och flerbostadshus. Frågan faller, enligt tidigare samstämda uppfattningar, inom ramen för den kommunala bostadsförsörjningsplaneringen. Särskilda åtgärder har vidtagits för att regeringen skall kunna följa bostadsbyggnadsfrågorna i Storstockholmsområdet. Det finns emellertid inte anledning för riksdagen att nu påkalla någon generell kartläggning eller utredning.

Behovet av *bostäder för äldre* tas också upp i flera motioner. I motion 1460 (s) föreslås riksdagen begära att äldreberedningen får i uppdrag att utreda

konsekvenserna för samhället och för de äldre. De frågeställningar som motionären tar upp faller emellertid redan inom ramen för beredningens direktiv. Motionärens intresse får därmed anses tillgodosett utan någon åtgärd från riksdagens sida.

Ett stimulanssystem för ett meningsfullt *flergenerationsboende* föreslås i motion 838 (m). Motionärerna anför bl. a. att det inte är tillräckligt att i denna fråga hänvisa till kommunernas planering och till att länregler och byggnormer inte hindrar ett sådant byggande. Det behövs ett statligt engagemang på bostadsplaneringssidan.

Utskottet kan ansluta sig till motionärernas uppfattning att ett byggande, liksom ombyggnad, i motionärernas anda kan vara ett medel att tillgodose krav på smålägenheter för såväl äldre som ungdomar med de speciella fördelar det erbjuder ur omsorgssynpunkt. Utskottet är emellertid inte berett att förorda någon statlig styrning, ens genom särskilda stimulanser, av bostadsbyggandet i denna del. Motionärernas intressen torde få tillgodoses inom ramen för den påverkan som efterfrågan kan ge.

I motion 1842 (s) föreslås riksdagen begära åtgärder för att tillgodose behovet av *genomgångsbostäder för invandrare* som väntar på uppehålls- och arbetstillstånd. Motionärerna anger som en möjlighet att det upprättas en bostadsbank i lämpliga kommuner.

Den nya utlänningslagen innebär bl. a. att det successivt skall införas en ordning som innebär att uppehållstillstånd skall ha ordnats före inresan om det inte gäller flyktingar och vissa anhöriga till invandrare.

Bostadsbehov av i motionen angiven typ kan naturligen inte alltid få uttryck i en konkret lokal efterfrågan som påverkar den kommunala planeringen och bostadsbyggandet. Det finns i många kommuner tillgång på lediga bostäder av god kvalitet som i många fall kan utnyttjas för detta ändamål och därmed tillgodose ett, som motionärerna anför, växlande behov. Frågan om statliga åtgärder torde prövas i det löpande arbetet. Den invandrapolitiska utredningen prövar övergripande frågor som bl. a. den fortsatta inriktningen av åtgärder för invandrare.

Riksdagen föreslås genom motion 1091 (vpk) uttala sitt stöd till handikapprörelsernas krav beträffande *rätten till eget boende för handikappade*. I motiven för yrkandet, intagna i motion 1088, hänvisas till motionärernas och handikapprörelsens allmänna syn på bostadspolitiken. Det anføres att motionärerna sett det som väsentligt att även i en motion om åtgärder för handikappade betona anslutningen till dessa bostadspolitiska krav.

Utskottet har ingen invändning mot vad motionärerna anför när de avser att stryka under vikten av att kommunerna beaktar behovet av egna bostäder för människor som tvingas acceptera institutionsvård därför att det saknas för dem lämpliga bostäder och serviceinsatser. Detta kan emellertid inte rimligen leda till att riksdagen skulle godkänna motionärernas allmänna bostadspolitiska krav. I den mån de konkretiserats i motionsyrkanden

sakbehandlas dessa i övriga delar av detta betänkande.

Det föreslås i motion 1455 (vpk) yrkande 1 att riksdagen skall begära ett program för vidareutveckling av redan befintliga flerbostadsområden till mer *kollektiva boendeformer*.

De flesta konkreta komponenter som motionärerna anger i ett sådant program behandlas, om än separat, i skilda sammanhang. Frågan om översyn av hyreslagen i angivet syfte har väckts i en till lagutskottet hänvisad motion (s). Bostadsförmedlingens anvisningsmöjligheter liksom boendeinflytande-frågorna knyter direkt an därtill. Frågan om lån till inventarier m. m. behandlas nedan (4.8). Nedan behandlas också frågan om byggnadsforskningen på området. Motionärernas reella önskemål behöver därför inte täckas in av ett särskilt programarbete.

Slutligen, i detta sammanhang, föreslås i motion 1852 (vpk) yrkande 2 att riksdagen bör begära förslag om åtgärder som hindrar byggande med s. k. *strimlade lån* och leder till en avveckling av denna finansieringsform.

Åtgärder som begränsar de skattemässiga fördelarna av en sådan belåning vidtogs år 1980 (SkU 1979/80:11). Frågan har, även när det gäller eventuella åtgärder inom bostadslångivningens ram, anknytningar till skattemässiga avgöranden. Frågan kan även påverkas av aviserade mer allmänna bedömningar av skattepolitisk/bostadspolitisk karaktär. Det finns därför nu inte anledning till ytterligare åtgärder från riksdagens sida.

4.5 Statliga lån och generella bidrag till bostadsbyggande

4.5.1 Bostadslån m. m.

Utskottet tillstyrker att riksdagen godkänner vad bostadsministern förordat i fråga om *kommunal revisor* i vissa bostadsrättsföreningar och *förstärkt konsumentskydd för småhusköpare*.

Förslaget i motion 834 (m) yrkande 2 innebär att riksdagen skulle påkalla överväganden om möjliga åtgärder i syfte att stödja särskilt svårt drabbade ägare till *mögelangripna hus* – husägare som inte kan få ersättning via skadestånd e. d. Motionärerna anger inte närmare om syftet är ett rent kreditstöd, krediter med räntebidrag som vid ombyggnad eller en särskild kompensation.

Möjligheterna att få bostadslån vid ombyggnad i dessa fall begränsas nu utom av lånereglerna bl. a. av svårigheterna att ställa den säkerhet som krävs. Utskottet anser för sin del dock inte att det bör övervägas något särskilt generellt ansvarsövertagande från statens sida. Det kan emellertid förutsättas att staten som långgivare kan kombinera sitt bostadspolitiska ansvar med åtgärder för att i angivna och liknande fall skydda redan gjorda åtaganden i de relativt nya hus det är fråga om och att detta skulle kunna motivera undantagsregler för vissa fall. Detta får emellertid prövas av regeringen i den löpande verksamheten. Det finns inte tillräckliga skäl för riksdagen att begära en särskild översyn.

Härtill knyter an också förslaget i motion 1453 (c) där det föreslås att fastighetsägare som drabbats av *sättningsskador* eller motsvarande skall kunna få bostadslån för reparationer.

Utskottet noterar att ersättningsmöjligheterna vid sättningsskador genom sprängning också kan vara små genom svårigheten att konstatera ett erforderligt samband. Ansvarsmässigt finns dock i dessa fall ett strikt ansvar (se LU 1976/77:3). Svårigheterna är här inte lika ofta som vid mögelskador knutna till relativt nya hus med därav följande svårigheter att ställa säkerhet. Motionären betonar också syftet att få lån till mer förmånliga villkor än vad som kan erbjudas på den oprioriterade marknaden. Även dessa frågor torde få övervägas i det löpande arbetet utan någon begäran om utredning från riksdagens sida.

4.5.2 Räntribidrag

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om räntribidrag för *vissa lokaler som tillkommer med stöd av boendemiljöbidrag*. Förslaget torde vara avsett att medföra ändringar i bostadsfinansieringsförordningen och motsvarande äldre bestämmelser.

Utskottet har inte heller någon erinran mot regeringens förslag beträffande räntribidraget vid *ombyggnad av småhus som skall bebos av låntagaren*.

I motion 1457 (vpk) yrkandena 4 a och b föreslås ändrade regler för *upptrappning av den garanterade räntan*. Utskottet konstaterar att förslagen beträffande flerbostadshus inte utgår från eljest gällande principer med syfte att åstadkomma utjämning över tiden. När det gäller egnahem bör principen som tidigare också vara att få neutralitet mellan olika boendeformer. Motionsförslagen avstyrks.

Utskottet noterar att frågan om de garanterade räntenivåerna för hyreshus fr. o. m. år 1983 kommer att behandlas i ett senare betänkande med anledning av förslag i proposition 1980/81:118 jämte motioner.

Motion 1847 (s) utmynnar i förslag om ett uttalande att lånereglerna för *garage* till bostäder bör samordnas. Utgångspunkten är att gränsen för att lokaler skall kunna belånas som bostadskomplement är att låneunderlaget är högst 20 000 kr. per ärende – inte per lägenhet. Därmed gynnas småhus som skall bebos av låntagaren i jämförelse med flerbostadshus och småhus som upplåts med bostads- eller hyresrätt.

Enligt även utskottets mening bör reglerna ses över. Det torde kunna vara möjligt att utan administrativa negativa effekter åstadkomma en belåning av egnahem som inte ger dem fördelar i dessa hänseenden före andra boendeformer. Vad utskottet anfört bör riksdagen med anledning av motionen som sin mening ge regeringen till känna.

Förslaget i motion 629 (s) är att ett bidrag motsvarande räntribidrag skulle lämnas för *projekteringskostnader* under viss tid i avvaktan på att kostna-

derna kommer att beaktas vid en senare belåning. Syftet är att därmed stimulera en projektreserv.

Ett stöd till projekteringskostnader har tidigare getts från arbetsmarknads-
mässiga utgångspunkter. Utskottet vill inte utesluta att ett lämpligt uppbyggt
sådant stöd kan ha vissa stimulans effekter. Detta får emellertid bedömas i
mer generella sammanhang. Utskottet har för sin del inte ansett att riksdagen
genom ett bifall till motionen bör ta ställning för det där framlagda
förslaget.

4.5.3 Hyresförlustlån m. m.

Hyresförlustlångivningen har upphört i och med utgången av år 1980. För
att stimulera produktionen av lägenheter i flerfamiljshus föreslås dock i
motion 1071 (s) yrkande 2 att riksdagen hos regeringen begär förslag om en
tvåårig uthyrningsgaranti i enlighet med de regler som gällt för hyresförlust-
lån. I motion 1855 (vpk) yrkandena 1 a och 2 föreslås att riksdagen skall
uttala sig för återinförandet av hyresförlustlån för förluster som uppkommer
efter år 1980 hos de allmännyttiga bostadsföretagen. Samtidigt föreslås i
motionen att hittills beviljade lån till dessa företag efterges i sin helhet och att
reglerna för eftergift av redan beviljade lån ändras.

Några nya skäl att förlänga *hyresförlustlångivningen* förs inte fram i den
angivna (vpk)-motionen. Utskottet har därför inte funnit anledning frånga
sitt tidigare beslut. Inte heller har utskottet funnit det motiverat ändra
eftergiftsreglerna. Motionsförslagen avstyrks därför.

Den temporära *hyresgaranti* som föreslås i (s)-motionen syftar till att
stimulera nyproduktionen av lägenheter i flerbostadshus. Enligt utskottets
mening bör eventuella stimulansåtgärder avseende bostadsbyggandet ges en
inriktning som innebär att produktionen kommer att avse bostäder som
efterfrågas. Den av utskottet tidigare intagna ståndpunkten att en bostads-
produktion på lager för senare behov inte främjar de verkliga bostadsbeho-
ven står därmed fast.

4.6 Viss bostadsförbättringsverksamhet m. m.

4.6.1 Förbättringslån

I regeringens förslag förordar bostadsministern (s. 62-71) att inkomst-
gränserna för förbättringslånen skall höjas till 33 000 för ensamstående och
till 49 000 för gifta. Samtidigt föreslås att en räntesats på 5,5 % skall tillämpas
endast på den del av förbättringslånet som avser kostnader över 25 000 kr. I
sin motivering anför bostadsministern att nu gällande regler har skapat en
tröskeeffekt vad gäller räntekostnaderna vid en godkänd kostnad på 40 000
kr. och däromkring.

Utskottet tillstyrker förslagen i denna del. Anslagsfrågorna behandlas
nedan.

4.6.2 Bostadsanpassningsbidrag

I motion 251 (s) hemställs att riksdagen hos regeringen skall begära en översyn av bidragen till boendeservice för personer med grava funktionshinder. Motionärerna pekar bl. a. på att statsbidrag bör kunna utgå för de merkostnader som uppkommer då lägenheter med boendeservice uppförs. Enligt motionärernas mening bör dessutom bostadsanpassningsbidrag kunna utgå även till icke-individanpassad handikappbostad.

Vid 1979/80 års riksmöte väcktes en motion (s) vari begärdes en skyndsam översyn av de statliga bidragen för produktion och drift av lägenheter för boendeservice åt personer med svårt handikapp. I anledning av motionen anförde civilutskottet (CU 1980/81:22 s. 49) att det delade motionärens bedömning att det fanns oklarheter i fråga om bostadsanpassningsbidragens faktiska effekter. Utskottet ansåg därför att regeringen på lämpligt sätt borde föranstalta om en utvärdering av bidragssystemet. Detta gav också riksdagen regeringen till känna.

Den begärda översynen har påbörjats, och en redogörelse för dess huvudsakliga inriktning och genomförande lämnas i propositionen (s. 70).

Den av handikappinstitutet genomförda kartläggning som översynens första del innefattar är nu i princip avslutad, och en rapport väntas inom kort. Den närmare inriktningen av översynens andra etapp kommer att bedömas med utgångspunkt bl. a. i resultatet av den genomförda kartläggningen.

Genom nu pågående översyn får motionens krav vad avser bostadsanpassningsbidragen anses vara tillgodosett.

4.7 Bidrag och lån till förbättring av boendemiljön

I motion 1071 (s) yrkande 9 föreslås att grunderna för lån och bidrag ändras så att möjligheten till stöd inte begränsas av de nu gällande, vid föregående riksmöte införda *spärreglerna* (se CU 1979/80:22 s. 50 ff.). Stödet bör enligt motionärerna kunna ges redan i förebyggande syfte innan bristerna blivit alltför svåra. Motsvarande förslag förs också fram i motion 1456 (vpk) yrkande 2.

De nu gällande begränsade reglerna har tillkommit föregående år. Det har inte anförts några nya skäl utöver de redan då anförda och beaktade för motionärernas ståndpunkt. Motionsyrkandena avstyrks därför.

Motion 1456 (vpk) innefattar i yrkande 1 förslaget att bidrag skall kunna utgå med upp till 100 % i vissa fall. Den högsta *bidragsandelen* är nu 75 % av godkänd kostnad, dock högst 3 000 kr./lägenhet.

Bidragsreglerna förbättrades i denna del så sent som år 1980. Det finns enligt utskottets mening inte tillräcklig anledning att nu överväga ytterligare förbättringar.

Ram- och anslagsfrågorna behandlas nedan.

4.8 Lån till inventarier i vissa specialbostäder

Inventarielån utgår för inventarier i bostad som är avsedd att hyras ut i möblerat skick och tillgodoser ett mera kortvarigt behov för ensamstående person eller annat mindre hushåll. Långivningen omfattade budgetåret 1979/80 drygt 300 bostäder.

Något förslag till ändringar i de ovan nämnda reglerna lämnas inte i propositionen. Däremot föreslås i motion 1455 (vpk) yrkande 3 att statliga lån bör utgå till utrustning och *inventarier i kollektivhus*. Civilutskottet avstyrkte under föregående riksmöte (CU 1979/80:22 s. 52) ett likalydande motionsförslag (vpk). Den av utskottet härvid framförda synpunkten att tillhörande frågor får belysas i pågående försök och forskning om kollektivbostäder står fast. Motionsyrkandet avstyrks därför.

4.9 Bostadsbidrag

4.9.1 Statligt bostadsbidrag

I budgetpropositionen föreslås en höjning av det statliga bostadsbidraget med 300 kr. per barn och år från 1 860 kr. till 2 160 kr.

Utskottet biträder förslaget i propositionen. Vid behandling av motsvarande förslag åren 1978, 1979 och 1980 har utskottet enhälligt tillstyrkt en höjning av det statliga bostadsbidraget.

4.9.2 Statskommunalt bostadsbidrag (SKBB)

4.9.2.1 Bidragsgivningens omfattning

Statskommunalt bostadsbidrag (SKBB) kan utgå till barnfamiljer och hushåll utan barn.

I motion 1450 (m) begärs förslag till *avveckling av SKBB till hushåll utan barn*.

Frågan om utformningen och inriktningen av bostadsbidragen utreds f. n. av bostadsbidragskommittén. Kommittén avser att under sommaren 1981 avge ett principbetänkande.

Bostadsbidragskommitténs förslag och behandlingen av det bör avvaktas. Mot bakgrund av pågående utredningsarbete avstyrks motionen.

4.9.2.2 Hyresgränser

SKBB utgår med 80 % av bostadskostnaden mellan vissa s. k. hyresgränser. Den *nedre hyresgränsen* är gemensam för alla grupper för vilka SKBB kan utgå. F. n. är den 500 kr. per månad. I budgetpropositionen föreslås att den höjs till 550 kr. fr. o. m. den 1 januari 1982. I motionen 1454 (vpk)

yrkande 1 c föreslås att gränsen behålls oförändrad på 500 kr. per månad.

De övre hyresgränserna varierar beroende på antalet personer i hushållet. I budgetpropositionen och i motion 1454 (vpk) yrkande 1 c föreslås att gränserna höjs.

De olika förslagen samt gränsernas nuvarande nivå framgår av nedanstående sammanställning.

	Övre hyresgränser kr/månad		
	Nuvarande	Förslag i budgetpropositionen	Förslag i motion 1454 (vpk)
Ensamstående utan barn	750	800	800
Makar utan barn	850	950	950
Hushåll med 1 barn	1 250	1 400	1 400
Hushåll med 2 barn	1 250	1 400	1 450
Hushåll med 3 barn	1 500	1 750	1 750
Hushåll med 4 barn	1 500	1 750	1 800
Hushåll med 5 eller flera barn	1 800	2 100	2 150

Förslagen i budgetpropositionen anges innebära att de övre hyresgränserna för barnfamiljerna ligger 14 % över 1981 års nivå.

Vad i budgetpropositionen föreslagits om ändrade hyresgränser innebär sammanfattningsvis följande. För de hushåll som år 1982 får boendekostnader som ligger 50 kr. per månad över 1981 års övre hyresgränser utgår oförändrat bostadsbidrag. För de barnfamiljer och makar utan barn som år 1982 får en större ökning av boendekostnaderna medför förändringarna av hyresgränserna ett ökat bostadsbidrag eftersom den övre hyresgränsen föreslås höjas mera än den nedre. För dem som för år 1982 får boendekostnader under 1981 års övre hyresgräns minskar bidraget med 40 kr. per månad på grund av höjningen av den nedre inkomstgränsen. Detta minskade bidrag kompenseras dock för hushåll med 2 barn eller flera om den i budgetpropositionen föreslagna och av utskottet ovan tillstyrkta höjningen av det statliga bostadsbidraget genomförs.

Som framgår ovan medför förslagen i budgetpropositionen om ändrade hyresgränser att bostadsstödet kommer att förbättras för det stora flertalet bostadsbidragstagare. Totalkostnaden för staten och kommunerna av förslagen i motion 1454 (vpk) om oförändrade nedre hyresgränser samt om höjda övre hyresgränser ligger i storleksordningen 300 milj. kr. Enligt utskottets mening får de ändringar av hyresgränserna som föreslås i budgetpropositionen godtas inom ramen för tillgängliga resurser. Motion 1454 (vpk) yrkande 1 c avstyrks med hänvisning till det anförda.

4.9.2.3 Inkomstprövningen

I budgetpropositionen (s. 62–63) behandlas frågan om *inkomstprövning för bidragstagare med studiemedel*. Till grund för inkomstprövningen i bostadsbidragssystemet ligger den taxerade inkomsten. Studiemedel ingår sålunda inte i den bidragsgrundande inkomsten. Bostadsministern, som i budgetpropositionen konstaterar att studerande följaktligen har större disponibla medel och en bättre ekonomisk situation än vad som framgår av den bidragsgrundande inkomsten anser att studiemedel enligt 4 kap. studiestödslagen (1973:349) bör räknas in i den inkomst som ligger till grund för bostadsbidrag. Förslaget anges emellertid få vissa negativa engångseffekter om det genomförs omedelbart. Därför förordas att hälften av ett hushålls samlade studiemedel räknas in i den bidragsgrundande inkomsten för bidragsåret 1982 och hela beloppet fr. o. m. bidragsåret 1983.

I tre motioner behandlas frågan om beräkning av studiemedel vid bestämning av bostadsbidrag. I motion 1071 (s) yrkande 6 föreslås att riksdagen inte godkänner vad i budgetpropositionen förordas om att hela beloppet av ett hushålls samlade studiemedel skall räknas in i den bidragsgrundande inkomsten fr. o. m. bidragsåret 1983. Motionärerna accepterar däremot regeringens förslag för år 1982. I motion 1454 (vpk) yrkande 1 b yrkas avslag på förslaget i propositionen om att studiemedel skall räknas med i den bidragsgrundande inkomsten. Slutligen hemställs i motion 1077 (c) att riksdagen i avvaktan på en i motionen föreslagen översyn inte godkänner vad i propositionen förordats om studiemedel vid beräkningen av bostadsbidrag. Motionären anför att kritik av principiell karaktär riktats mot förslaget i budgetpropositionen.

Den i motionen begärda översynen anges av motionären kunna göras i sådan tid att eventuella förändringar ändock kan genomföras i planerad tid.

Vad gäller förslaget i budgetpropositionen om att *hälften av ett hushålls samlade studiemedel räknas in i den bidragsgrundande inkomsten fr. o. m. bidragsåret 1982* får utskottet anföra följande. Mot förslaget har – som framgått ovan – invändningar rests i motionerna 1077 (c) och 1454 (vpk) yrkande 1 b.

De motiv som i budgetpropositionen framförts för förslaget om beräkning av studiemedel vid bestämning av bostadsbidrag fr. o. m. år 1982 accepteras av utskottet. Utskottet kan sålunda inte biträda förslaget i motion 1077 (c) om att i avvaktan på en i motionen föreslagen översyn inte godkänna propositionens förslag om beräkning av studiemedel i bostadsbidragssammanhang såvitt avser bidragsåret 1982. Liksom motionären anser emellertid utskottet det viktigt att en översyn av inkomstprövningsbegreppet görs bl. a. utifrån de i motionen behandlade utgångspunkterna. Som framgått ovan kommer bostadsbidragskommittén att under sommaren 1981 avge ett principbetänkande i vilket frågan om inkomstprövningen behandlas. Syftet

med motion 1077 (c) är sålunda delvis tillgodosett utan någon riksdagens vidare åtgärd. Mot bakgrund av det ovan anförda avstyrks även motion 1454 (vpk) yrkande 1 b såvitt däri behandlas frågan om beräkning av studiemedel fr. o. m. bidragsåret 1982.

Förslaget om att *hela studiemedelsbeloppet fr. o. m. bidragsåret 1983 skall räknas med i den bidragsgrundande inkomsten* behandlas förutom i budgetpropositionen även i motionerna 1071 (s) yrkande 6, 1077 (c) och 1454 (vpk) yrkande 1 b. Utskottet får med anledning av de olika förslagen anförda följande.

Som framgått ovan kommer bostadsbidragskommittén att avge ett betänkande under sommaren 1981. En av kommitténs huvuduppgifter är att lägga fram förslag till utformning av ett inkomstprövningsbegrepp inom bostadsbidragssystemet – en fråga som f. ö. tidigare övervägts av olika utredningar. När bostadsbidragskommitténs förslag och beredningen av det föreligger finns det ytterligare material som belyser inkomstprövningsbegreppet. Vid dessa kommande överväganden inom regeringskansliet är det också naturligt att ställning tas till i vilken omfattning studiemedel skall beaktas fr. o. m. bidragsåret 1983 när bostadsbidraget bestäms. Det är nämligen inte nödvändigt för riksdagen att under våren 1981 fatta beslut i denna fråga. Om riksdagen skjuter upp sitt ställningstagande i frågan till våren 1982 kommer sålunda ytterligare utredningsmaterial m. m. att kunna vägas in. Vad utskottet med anledning av förslaget i budgetpropositionen och i motionerna 1071 (s) yrkande 6, 1077 (c) och 1454 (vpk) yrkande 1 b anför om beräkning av studiemedel i bostadsbidragssammanhang fr. o. m. bidragsåret 1983 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Det bör noteras att socialförsäkringsutskottet i sitt betänkande SfU 1980/81:23 behandlar förslag om ändring av inkomstprövningsreglerna för inkomstprövat tillägg inom studiemedelssystemet. Detta betänkande har ännu inte behandlats av riksdagen.

Fr. o. m. år 1981 gäller följande *reduktionsregler* för inkomstprövningen. Bostadsbidragen reduceras med 15 % (= den nedre inkomstgränsen) av den bidragsgrundande inkomsten över 29 000 kr. för hushåll utan barn. Motsvarande reduktion för ensamstående med barn inträder vid en inkomst över 30 000 kr. och för makar med barn vid en inkomst över 38 000 kr. För samtliga bidragstagare gäller att bidraget reduceras med 24 % (= den övre inkomstgränsen) av den bidragsgrundande inkomsten över 59 000 kr.

I budgetpropositionen förs fram förslag om höjda inkomstgränser. Som motiv för höjningarna anges penningvärdeförändringen. Emellertid anser bostadsministern att en större del av de tillgängliga bidragsmedlen bör läggas på en höjning av det statliga bidraget. Följande höjningar av den nedre inkomstgränsen föreslås: för ensamstående med barn från 30 000 kr. till 33 000 kr., för makar med barn från 38 000 kr. till 41 000 kr., medan oförändrad inkomstgräns, 29 000 kr., föreslås för makar utan barn.

För ensamstående utan barn föreslås i budgetpropositionen en sänkning av

inkomstgränsen med 3 000 kr. till 26 000 kr. Som motiv för detta förslag anförs bl. a. att ett hushåll med två vuxna har större konsumtionsbehov än ett hushåll med en vuxen.

I budgetpropositionen föreslås att den övre inkomstgränsen höjs med 3 000 kr. till 62 000 kr.

Även i motionerna 1071 (s) yrkande 5 och 1454 (vpk) yrkande 1 a föreslås ändrade inkomstgränser. Av nedanstående sammanställning framgår nuvarande inkomstgränser samt i budgetpropositionen och i motionerna föreslagna förändringar. De föreslagna gränserna föreslås gälla fr. o. m. den 1 januari 1982.

	Inkomst- gränser fr. o. m. 81-01-01	Förändringar enl. förslag i		
		budget- prop.	motion 1071 (s)	motion 1454 (vpk)
Nedre inkomstgräns				
ensamst. utan barn	29 000	- 3 000	+ 3 000	+ 4 000
makar m. fl. utan barn	29 000	-	+ 3 000	+ 4 000
ensamst. med barn	30 000	+ 3 000	+ 11 000	+ 14 000
makar m. fl. m. barn	38 000	+ 3 000	+ 3 000	+ 6 000
Övre inkomstgräns	59 000	+ 3 000	+ 6 000	+ 6 000

Utskottet har tidigare (CU 1979/80:16 s. 7) accepterat att den principiella inriktningen av reformerna inom bostadsbidragssystemet bör vara att i första hand stödja trångbodda hushåll och hushåll med stor försörjningsbörda. En sådan inriktning innebär att tillgängliga medel för förändringar i systemet bör läggas så att i första hand de övre hyresgränserna och det statliga bostadsbidraget höjs. Härigenom utformas stödet enligt de tidigare godtagna principerna.

Som emellertid bostadsministern anför bör inkomstgränserna höjas mot bakgrund av inträffade penningvärdeförändringar. Utskottet har ingen erinran mot förslagen i budgetpropositionen om förändringar av *de nedre inkomstgränserna*. Detta innebär även att utskottet ställer sig bakom förslaget att den nedre inkomstgränsen differentieras även för hushåll utan barn till 29 000 kr. för makar och till 26 000 kr. för ensamstående. Genom den nu föreslagna differentieringen av den nedre inkomstgränsen kommer fr. o. m. år 1982 skilda inkomstgränser att gälla för barnfamiljer såväl som för hushåll utan barn beroende på om hushållet består av en eller två vuxna. Utskottet har redan förra året (CU 1979/80:16 s. 11) uttalat sig för differentierade nedre inkomstgränser. Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna 1071 (s) yrkande 5 och 1454 (vpk) yrkande 1 a såvitt i motionerna behandlas frågan om de nedre inkomstgränserna.

Utskottet är heller inte berett att förorda ökning av *den övre inkomstgränsen* utöver förslaget i budgetpropositionen om en höjning av

gränsen med 3 000 kr. till 62 000 kr. Motionerna 1071 (s) yrkande 5 och 1454 (vpk) yrkande 1 a avstyrks i motsvarande delar.

4.9.2.4 *Kostnadsfördelningen staten/kommunerna*

F. n. utgår statsbidrag till kommunerna med 43 % av kostnaderna för SKBB och för kostnaderna för kommunalt bostadstillägg till folkpension (KBT). Som framgått ovan (s. 25) beslöt riksdagen hösten 1980 att statsbidraget inom KBT-systemet från den 1 juli 1981 skall sänkas från 43 % till 38 % för att på så sätt tillföra statsbudgeten hela den besparing som kommer att göras genom de nyligen beslutade ändringarna inom detta system.

Bostadsministern förordar i budgetpropositionen att även statsbidragsandelen till SKBB ändras från 43 % till 38 %. Ändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 1981. En följd av förslaget bör bli att den del av SKBB som kommunerna skall stå för enligt förordningen (1977:392) om SKBB till vissa folkpensionärer m. fl. höjs från 57 % till 62 %.

Uppgifter om de samlade besparingarna inom de båda systemen har lämnats ovan (s. 26). Av dessa uppgifter framgår att statsbidragsandelen för nästa budgetår bör vara ca 39 % om den totala besparingen inom de båda systemen helt skall tillföras statsbudgeten. För budgetåret 1983/84 blir statsbidragsandelen drygt 38 %. Med hänsyn till beräkningarnas osäkerhet kan utskottet godta vad i budgetpropositionen anförts om fördelningen mellan staten och kommunerna beträffande SKBB till barnfamiljer m. fl. och till vissa folkpensionärer m. fl. Utskottet kan sålunda inte biträda förslaget i motion 1454 (vpk) yrkande 1 d om oförändrad kostnadsfördelning.

4.9.3 *Övriga frågor*

I motion 1452 (c) begärs åtgärder för att göra det möjligt att samköra tillgängliga dataregister för kontroll av lämnade uppgifter vid ansökan om bostadsbidrag. Enligt motionären skall den bostadsbidragssökande lämna ett skriftligt medgivande om samkörning. Bl. a. skulle enligt motionären en samkörning av bostadsbidragen mot t. ex. sjukförsäkringsregistret förenkla och förbilliga kontrollen av bidragen.

I budgetpropositionen (bil. 16 s. 61–62) erinrar bostadsministern att regeringen uppdragit åt riksförsäkringsverket att till kommunerna lämna ut uppgifter på medium för ADB om vissa bostadsbidragstagare. Uppdraget avsåg en försöksperiod som omfattade åren 1979 och 1980. I avvaktan på förslag från bostadsbidragskommittén har liknande uppdrag lämnats avseende åren 1981 och 1982.

Enligt utskottets mening bör resultatet av bostadsbidragskommitténs förslag och beredningen av det avvaktas innan beslut fattas om utformningen

av ett eventuellt *kontrollsystem*. Motion 1452 (c) avstyrks med hänvisning till det anförda.

Hemställan i motion 1846 (m) innebär att formerna för anmälan av bostadsbidragsgrunderna bör ses över bl. a. vad rör frågor om *väsentliga inkomstförändringar*.

Även motion 1846 (m) omfattas av bostadsbidragskommitténs uppdrag vars förslag bör avvaktas.

Vad i övrigt i budgetpropositionen anförts om bostadsbidrag har inte givit utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

4.10 Byggnadsforskning

I propositionen (s. 95) anför bostadsministern att hon delar byggforskningsrådets uppfattning att *prövningsnämnden för forskningsinriktat experimentbyggande* inom energiområdet inte avses vara ett permanent organ, men att nämnden inte bör avskaffas nu. Däremot förordar bostadsministern att regeringen bemyndigas att – då nämndens arbete kan anses slutfört – besluta om avskaffande av prövningsnämnden. Utskottet har ingen erinran här emot.

Motion 834 (m) yrkande 1 tar upp de problem som finns i ett ökande antal fukt- och mögelskadade hus. Mot denna bakgrund hemställs i motionen att *forskningen om fukt- och mögelskador* i byggnader intensifieras och att en bred information om dess resultat genomförs. Den forskning som av statens råd för byggnadsforskning initierats och finansierats på detta område är enligt utskottets mening av en sådan omfattning att motionärernas intresse får anses tillgodosett utan någon riksdagens åtgärd. Anslagsfrågan behandlas nedan.

4.11 Experimentbyggande

För att stimulera experimentverksamheten inom bostadsförsörjningen föreslås i propositionen (s. 100) att möjlighet skapas för särskilda lån till sådan verksamhet. De riktlinjer bostadsministern förordar innebär att experimentverksamheten skall ses som ett medel i den redan bedrivna verksamheten på området och att den bör omfatta alla bostadshus. Dess syfte anges vidare vara att ge goda bostadskvaliteter till lägre kostnader.

Medel för ändamålet upptas därför under ett nytt anslag benämnt B 18. *Lån till experimentbyggande inom bostadsförsörjningen*. Ansvaret för verksamheten skall enligt förslaget åvila byggforskningsrådet.

Slutligen uttalas att stödet bör beviljas i form av ränte- och amorteringsfria lån och att frågan om lånen skall återbetalas helt eller till någon del bör prövas senast inom tio år efter utbetalandet på grundval av en fastighetsekonomisk bedömning. Låneverksamheten föreslås utvärderad efter en treårsperiod.

Utrymmet för experimentellt betonat byggande är i dag begränsat inom ramen för gängse stödformer. Det i propositionen föreslagna stödet fyller enligt utskottets mening därför ett angeläget behov.

I motion 1076 (s) lämnas dels förslag till försöksverksamhetens allmänna utformning, dels förslag om att 2 miljoner av anslaget Lån till experimentbyggande inom bostadsförsörjningen skall användas till försöksverksamhet med *hissinstallationer*. I sin motivering pekar motionärerna på att det under senare år presenterats alternativa förslag till tekniska lösningar för att lösa handikapptillgängligheten i den totala boendemiljön, men att önskvärda erfarenheter av ett genomförande saknas. Enligt motionärerna måste därför en försöksverksamhet snarast startas och även avse sådana lösningar som inte till alla delar stämmer med dagens normkrav.

De allmänt hållna riktlinjer för försöksverksamheten som förs fram i regeringsförslaget innebär enligt utskottets mening att stödet också kan innefatta projekt med den utformning och inriktning som angivits i motionen. Utskottet är dock inte berett att göra den prioritering av anslagsanvändningen som en tillstyrkan till motionen skulle innebära.

4.12 Markförvärvslån m. m.

Enligt statsmakernas beslut (prop. 1980/81:20 bil. 12, CU 1980/81:5 och 11) skall långivningen till kommunala markförvärv upphöra. I motion 1071 (s) yrkande 12 föreslås att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs att möjligheten att tillgodose dessa viktiga *kreditspråk* bör främjas såväl i budgetarbetet som genom andra möjliga åtgärder från regeringens sida. I motion 1853 (vpk) föreslås inte endast att låneformen skall bibehållas utan också att lånevillkoren bör förbättras.

Utskottet har inte funnit skäl tillstyrka att markförvärvslånen skall bibehållas. Denna fråga har nyligen prövats och beslut har fattats med bred enighet. Motion 1853 (vpk) avstyrks därför.

Det i motion 1071 (s) yrkande 12 föreslagna uttalandet skulle även vid ett bifall därtill inte ha annan effekt än att en ståndpunkt markerades. Motionärernas syfte får förutsättas komma att tillgodoses genom att även dessa kreditbehov beaktas i de kreditpolitiska bedömningarna så långt det låter sig göra med hänsyn till konkurrerande anspråk.

Utskottet tar i detta sammanhang också upp förslaget i motion 1078 (vpk) yrkandena 1 och 2 om att mark och hyreshus bör föras över i kommunal ägo.

Förslagen avstyrks med hänvisning till tidigare bedömningar.

4.13 Tomträtt/tomträtslån

Genom motion 1079 (vpk) yrkandena 1–3 förs fram förslag om att kommunal mark endast skall få upplåtas med tomträtt samt om villkoren för tomträtslån m. m. Tomträtskommittén har i januari 1980 lagt fram sina förslag (SOU 1980:49). Enligt utskottets mening finns inte anledning till några överväganden i ämnet förrän kommittéförslaget beretts och regeringen lagt fram sina förslag i ämnet.

4.14 Bostadsförmedling

I motion 485 (m) föreslås riksdagen uttala sig för att bostadsförmedlingen blir en helt frivillig kommunal serviceverksamhet och därigenom även skapas förutsättningar för att verksamheten skall kunna avgiftsfinansieras.

Enligt utskottets mening kan det nu inte anses lämpligt att avstå från nuvarande möjligheter att ålägga kommun att anordna avgiftsfri bostadsförmedling. Det ges fortfarande exempel på situationer där en fungerande bostadsförmedling har väsentliga uppgifter att fylla och där de nuvarande reglerna är en markering av kommunernas ansvar även i denna del.

4.15 Övrigt

Utskottet har ovan (3.10) återgett en redovisning av de olika *lånevillkor och låneförutsättningar* som gäller vid skilda typer av lån för ombyggnad. Enligt utskottets mening bör det i det fortsatta löpande arbetet prövas om inte en del av dessa skillnader kunde avstås för att lånesystemet skall bli enklare att hantera. Vad utskottet anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Utskottet har vidare noterat att de *räntevillkor o. d.* som erbjuds i samband med byggnadskrediter och bostadsbelåning utanför bostadsinstitutens ram avviker från de villkor som eljest har ansetts godtagbara. Vissa kostnadsdelar fångas därigenom inte upp av lånesystemet och räntebidragsreglerna. Utskottet har emellertid utgått från att även dessa kostnadsfaktorer kommer att ytterligare belysas av byggprisutredningen och därmed komma att bedömas utan någon riksdagens direkta åtgärd.

4.16 Ramar och anslag m. m.

4.16.1 Administrationsavgift/aviseringsavgift

Ingen erinran har gjorts i motioner mot förslaget (prop. s. 16–17) att regeringen skall bemyndigas att ta ut och bestämma storleken av en aviseringsavgift vid statlig bostadslångivning – en aviseringsavgift som skall utgå vid sidan av den tidigare administrationsavgiften.

Utskottet tillstyrker förslaget.

4.16.2 Övrigt

I fråga om ramar och anslag för *allmänna samlingslokaler* ansluter sig utskottet till tidigare bedömningar (CU 1979/80:24) av likartade yrkanden.

Vad utskottet nedan eljest hemställer i fråga om ramar och anslag där skilda förslag föreligger bl. a. beträffande *bostadsbidrag* och *boendemiljö* återförs till vad utskottet ovan redovisat i fråga om föreslagna ändringar i grunderna för skilda verksamheter, m. m. I övrigt har utskottet inte haft någon erinran mot regeringens förslag.

4.17 Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *överläggningar om bostadspolitiken* att riksdagen avslår motion 1980/81:1071 yrkande 1,
2. beträffande *en statlig totalfinansiering av bostadsbyggandet* att riksdagen avslår motion 1980/81:1457 yrkande 3,
3. beträffande *bostadsanskaffningslån* att riksdagen avslår motion 1980/81:1451,
4. beträffande *kostnadskontroll* att riksdagen avslår motion 1980/81:1071 yrkande 3,
5. beträffande *särskilda lån till de allmännyttiga bostadsföretagen* att riksdagen avslår motion 1980/81:1457 yrkande 5,
6. beträffande *underhållslån för år 1982* att riksdagen avslår motion 1980/81:1854 yrkande 1,
7. beträffande *en bostadsbyggnadsplan* att riksdagen avslår motionerna 1980/81:1863 och 1457 yrkande 1 a,
8. beträffande *ramar för ny- och ombyggnad m. m.* att riksdagen godkänner vad i regeringsprotokollet anförts,
9. beträffande *fördelning av ramar inom Malmöhus län* att riksdagen avslår motion 1980/81:1449,
10. beträffande *ett ökat bostadsbyggande* att riksdagen avslår motion 1980/81:853 yrkande 1,
11. beträffande *ett ökat bostadsbyggande i Värmlands län m. m.* att riksdagen avslår motion 1980/81:849,
12. beträffande *begäran om vissa förslag från regeringen* att riksdagen avslår motion 1980/81:1457 yrkande 2,
13. beträffande *inriktningen av nyproduktionen samt utredning om konsekvenser av ett ökat småhusbyggande* att riksdagen avslår motionerna 1980/81:1457 yrkande 1 b och 1455 yrkande 4,
14. beträffande *ungdomars situation på bostadsmarknaden* att riksdagen avslår motionerna 1980/81:839 och 1071 yrkande 4,

15. beträffande *de äldres bostadssituation* att riksdagen avslår motion 1980/81:1460.
16. beträffande *stimulans till flergenerationsboende* att riksdagen avslår motion 1980/81:838.
17. beträffande *genomgångsbostäder för invandrare* att riksdagen avslår motion 1980/81:1842.
18. beträffande *handikappades boende* att riksdagen avslår motion 1980/81:1091.
19. beträffande *kollektiva boendeformer* att riksdagen avslår motion 1980/81:1455 yrkande 1.
20. beträffande *bostadsrätts- och andelshus med s. k. strimlade lån* att riksdagen avslår motion 1980/81:1852 yrkande 2.
21. beträffande *kommunal revisor i vissa bostadsrättsföreningar* att riksdagen godkänner vad i regeringsprotokollet förordats.
22. beträffande *förstärkt konsumentskydd för småhusköpare* att riksdagen godkänner vad i regeringsprotokollet förordats.
23. beträffande *stöd till mögelangripna hus* att riksdagen avslår motion 1980/81:834 yrkande 2.
24. beträffande *lånemöjligheter m. m. för sätningsskador* att riksdagen avslår motion 1980/81:1453.
25. beträffande *ändringar av reglerna för räntebidrag* att riksdagen godkänner vad i regeringsprotokollet förordats.
26. beträffande *upptrappning av räntenivån* att riksdagen avslår motion 1980/81:1457 yrkandena 4 a och b.
27. beträffande *samordning av bidrags- och lånereglerna för garage* att riksdagen med anledning av motion 1980/81:1847 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.
28. beträffande *räntebidrag för kostnader för projektering* att riksdagen avslår motion 1980/81:629.
29. beträffande *hyresförlustlån* att riksdagen avslår motion 1980/81:1855 yrkandena 1 a och 2.
30. beträffande *uthyrningsgaranti* att riksdagen avslår motion 1980/81:1071 yrkande 2.
31. beträffande *reglerna för förbättringslån* att riksdagen godkänner vad i regeringsprotokollet förordats beträffande ändringar i fråga om inkomstgränser för lån samt om ränta på lån.
32. beträffande *översyn av bostadsanpassningsbidragen m. m.* att riksdagen avslår motion 1980/81:251.
33. beträffande *spärreglerna för lån och bidrag till förbättring av boendemiljön* att riksdagen avslår motionerna 1980/81:1071 yrkande 9 och 1456 yrkande 2.
34. beträffande *bidragsandelen för boendemiljöbidrag* att riksdagen avslår motion 1980/81:1456 yrkande 1.

35. beträffande *lån till utrustning och inventarier i kollektivhus* att riksdagen avslår motion 1980/81:1455 yrkande 3.
36. beträffande *höjning av det statliga bostadsbidraget* att riksdagen godkänner vad i regeringsprotokollet förordats.
37. beträffande *avveckling av statskommunalt bostadsbidrag till lushåll utan barn* att riksdagen avslår motion 1980/81:1450.
38. beträffande *ändrade hyresgränser för statskommunalt bostadsbidrag* att riksdagen godkänner vad i regeringsprotokollet förordats samt avslår motion 1980/81:1454 yrkande 1 c.
39. beträffande *studiemedel vid inkomstprövningen fr. o. m. bidragsåret 1982* att riksdagen godkänner vad i regeringsprotokollet förordats samt avslår motionerna 1980/81:1077 och 1454 yrkande 1 b, båda motionerna såvitt nu är i fråga.
40. beträffande *studiemedel vid inkomstprövningen fr. o. m. bidragsåret 1983* att riksdagen med anledning av vad i regeringsprotokollet förordats samt motionerna 1980/81:1071 yrkande 6, 1077 och 1454 yrkande 1 b, de båda sistnämnda motionerna såvitt nu är i fråga, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.
41. beträffande *ändrade nedre inkomstgränser* att riksdagen godkänner vad i regeringsprotokollet förordats samt avslår motionerna 1980/81:1071 yrkande 5 och 1454 yrkande 1 a, båda motionerna såvitt nu är i fråga.
42. beträffande *ändrad övre inkomstgräns* att riksdagen godkänner vad i regeringsprotokollet förordats samt avslår motionerna 1980/81:1071 yrkande 5 och 1454 yrkande 1 a, båda motionerna såvitt nu är i fråga.
43. beträffande *fördelningen av kostnadsansvaret mellan staten och kommunerna i vissa fall* att riksdagen godkänner vad i regeringsprotokollet förordats samt avslår motion 1980/81:1454 yrkande 1 d.
44. beträffande *kontroll av bostadsbidrag* att riksdagen avslår motion 1980/81:1452.
45. beträffande *anmälan vid förändring av bostadsbidragsgrundande inkomst* att riksdagen avslår motion 1980/81:1846.
46. beträffande *prövningsnämnden för forskningsinriktat experimentbyggande* att riksdagen bemyndigar regeringen att avskaffa densamma.
47. beträffande *forskning om mögelskador* att riksdagen avslår motion 1980/81:834 yrkande 1.
48. beträffande *riktlinjer för stöd till experimentbyggande inom bostadsförsörjningen* att riksdagen godkänner vad i regeringsprotokollet förordats.

49. beträffande *försök med hissinstallationer* att riksdagen avslår motion 1980/81:1076,
50. beträffande *fortsatt markförvärvslånggivning m. m.* att riksdagen avslår motion 1980/81:1853,
51. beträffande *krediter för kommunala markförvärv* att riksdagen avslår motion 1980/81:1071 yrkande 12,
52. beträffande *överförande av mark och hyreshus i kommunal ägo* att riksdagen avslår motion 1980/81:1078,
53. beträffande *upplåtelse med tomträtt* samt *tomträttslån* att riksdagen avslår motion 1980/81:1079 yrkandena 1-3,
54. beträffande *frivillig bostadsförmedling m. m.* att riksdagen avslår motion 1980/81:485 yrkandena 1 och 2,
55. beträffande *samordning av lånevillkor vid ombyggnad* att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
56. beträffande *aviseringsavgift vid statlig bostadslånggivning* att riksdagen bemyndigar regeringen att ta ut och bestämma storleken av en sådan avgift,
57. beträffande *ramar för stöd till allmänna samlingslokaler* att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1980/81:1071 yrkandena 11 a och b
  - a. medger att beslut om anordnings- och inventariebidrag samt lån för allmänna samlingslokaler under budgetåret 1981/82 får meddelas inom en ram av 30 000 000 kr., varav högst 20 000 000 kr. får tas i anspråk för bidrag,
  - b. medger att beslut om upprustningsbidrag m. m. under budgetåret 1981/82 får meddelas inom en ram av 12 000 000 kr.,
  - c. medger att de under a och b angivna ramarna får överskridas om det behövs av sysselsättningskäl.
58. beträffande *ramar för stöd till kulturhistoriskt värdefull bostadsbebyggelse* att riksdagen
  - a. medger att ramen för de antikvariska myndigheternas tillstyrkan av sådana ombyggnader som bör komma i fråga för förhöjt låneunderlag och tilläggs lån bestäms till 30 000 000 kr. för år 1981 och till preliminärt 30 000 000 kr. för år 1982,
  - b. medger att den under a angivna ramen får vidgas om det behövs av sysselsättningskäl.
59. beträffande *ramar för räntefria förbättringslån* att riksdagen
  - a. medger att sådana lån beviljas inom en ram av högst 40 000 000 kr. under vart och ett av åren 1981 och 1982,
  - b. bemyndigar regeringen att besluta om ändringar av den under a upptagna ramen för 1981 om det behövs av sysselsättningskäl.

60. beträffande *ramar för beslut om lån till experimentbyggande inom bostadsförsörjningen* att riksdagen medger att beslut om lån under budgetåret 1981/82 får meddelas intill ett belopp av 5 000 000 kr. och preliminärt intill ett belopp av 5 000 000 kr. under vardera budgetåret 1982/83 och 1983/84.
61. beträffande *bidrag och lån till förbättring av boendemiljön* att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1980/81:1071 yrkandena 8. och 10 samt 1456 yrkande 3,
  - a. medger att beslut om bidrag får meddelas intill ett belopp av 60 000 000 kr. under budgetåret 1981/82 och preliminärt intill ett belopp av 60 000 000 kr. under budgetåret 1982/83.
  - b. medger att bostadslån för sådana boendemiljöförbättringar för vilka boendemiljöbidrag inte lämnas får medges intill ett belopp av 35 000 000 kr. under budgetåret 1981/82 och preliminärt intill ett belopp av 35 000 000 kr. under budgetåret 1982/83.
  - c. till *Bidrag till förbättring av boendemiljön* för budgetåret 1981/82 under trettonde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 1 000 kr.,
62. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1980/81:1854 yrkande 2 till *Lån till bostadsbyggande* för budgetåret 1981/82 under trettonde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 5 700 000 000 kr.,
63. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1980/81:1855 yrkande 1 b till *Eftergift av hyresför-lustlån* för budgetåret 1981/82 under trettonde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 100 000 000 kr.,
64. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1980/81:1071 yrkande 7 och 1454 yrkande 2 till *Bostadsbidrag m. m.* för budgetåret 1981/82 under trettonde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 1 100 000 000 kr.,
65. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1980/81:1455 yrkande 2 till *Byggnadsforskning* för budgetåret 1981/82 under trettonde huvudtiteln anvisar ett anslag av 8 500 000 kr.,
66. beträffande *anslag i övrigt* för budgetåret 1981/82 under trettonde huvudtiteln att riksdagen anvisar
  - a. till *Bostadsstyrelsen* ett förslagsanslag av 40 376 000 kr.,
  - b. till *Länsbostadsnämnderna* ett förslagsanslag av 37 330 000 kr.,
  - c. till *Räntebidrag m. m.* ett förslagsanslag av 7 100 000 000 kr.,
  - d. till *Tilläggs lån till kulturhistoriskt värdefull bostadsbebyggel-*

- se ett reservationsanslag på 12 000 000 kr.,
e. till *Viss bostadsförbättringsverksamhet m. m.* ett förslagsanslag av 120 000 000 kr.,
f. till *Anordningsbidrag m. m. till allmänna samlingslokaler* ett reservationsanslag av 25 000 000 kr.,
g. till *Lån till allmänna samlingslokaler* ett reservationsanslag av 13 000 000 kr.,
h. till *Upprustningsbidrag m. m. till allmänna samlingslokaler* ett reservationsanslag av 12 000 000 kr.,
i. till *Lån till kommunala markförvärv* ett reservationsanslag av 72 000 000 kr.,
j. till *Lån till inventarier i vissa specialbostäder* ett reservationsanslag av 720 000 kr.,
k. till *Lån till experimentbyggande inom bostadsförsörjningen* ett reservationsanslag av 5 000 000 kr.

Stockholm den 2 april 1981

På civilutskottets vägnar
KJELL A. MATTSSON

Närvarande: Kjell A. Mattsson (c), Per Bergman (s), Rolf Dahlberg (m), Oskar Lindkvist (s), Lars Henrikson (s), Knut Billing (m), Thure Jadestig (s), Sven Eric Åkerfeldt (c), Bertil Danielsson (m), Birgitta Dahl¹ (s), Kerstin Andersson i Hjærtum (c), Bertil Dahléⁿ (fp), Per Olof Håkansson (s), Lennart Nilsson² (s), Margareta Palmqvist (s) och Kerstin Ekman (fp).

¹ vid behandling av p. 7-66.

² vid behandling av p. 1-6.

Reservationer

1 Överläggningar angående bostadspolitiken

Per Bergman, Oskar Lindkvist, Lars Henrikson, Thure Jadestig, Per Olof Håkansson, Lennart Nilsson och Margareta Palmqvist, alla (s), anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 31 som börjar "Frågan om" och slutar "en utredning" bort lyda:

Tanken att bostadspolitiskt grundade mål skulle kunna främjas även genom åtgärder inom skatteområdet resp. att de skattepolitiska bedömningarna skulle kunna påverkas av bostadspolitiska synpunkter tycks så

småningom ha vunnit viss förankring. Det borde vara en självklarhet att den skilda departements- och utskottsanknytningen eller administrativa gränser inte skall hindra sakliga överväganden i dessa delar. Civilutskottet har tidigare också enhälligt noterat (CU 1980/81:7) att beredningen av frågor som bör samordnas inom det gemensamma skatte- och bostadspolitiska fältet på flera håll behöver ägnas ytterligare uppmärksamhet för att konkreta resultat skall kunna uppnås.

Ett överbyggande av dessa gränser ger förutsättningar för överväganden som kan leda till ett fullföljande av de bostadssociala mål som tidigare kunnat formuleras av breda parlamentariska majoriteter. Det förhållandet att även dessa centrala politiska riktlinjer numer byts bort vid överenskommelser mellan regeringspartierna har medfört att hithörande frågor nu inte får en konkret parlamentarisk prövning. Den sociala bostadspolitiken ersätts steg för steg med en marknadsmässig syn på bostaden som en handelsvara bland andra, en vara som därmed kan tillhandahållas i första hand den som har betalningsförmåga och kapital. Detta leder i sin tur till ändrade förutsättningar för boendet som också påverkar förutsättningar för planering och byggnader med långvariga skador för framtiden.

Utgångspunkten måste därför vara att så snart som möjligt bryta det rådande dödläget och lägga grunden för en brett parlamentariskt förankrad bostadspolitik där finansieringssystemets sociala inslag kan förenas med skatte- och bostadslåneregler som garanterar också ekonomisk rättvisa mellan skilda boendeformer inom finanspolitiskt godtagbara ramar. En utredning med denna målsättning kommer att få en övergripande karaktär. De nuvarande bostadspolitiska instrumenten har sin grund i 1946–1948 års principiella bostadspolitiska beslut och präglas nu av de förutsättningar som gällde under sjuttioalets första del. Förutsättningar som nu i väsentliga delar ändrats. I förvisningen om att ett nödvändigt arbete i sådan riktning inte kan grundas på direktiv som godkänns av samtliga regeringspartier ställer sig utskottet bakom förslaget i motion 1071 (s) att riktlinjerna skall dras upp vid överläggningar mellan samtliga riksdagspartier. Dessa riktlinjer får sedan omsättas i förslag genom en övergripande parlamentarisk utredning i ämnet. Utskottet tillstyrker sålunda motion 1071 (s), yrkande 1.

dels utskottet under 1 bort hemställa

1. beträffande *överläggningar om bostadspolitiken* att riksdagen med bifall till motion 1980/81:1071 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2 Skärpt kostnadskontroll

Reservanterna under 1 (s) anser att

dels den del av utskottets betänkande som på s. 32 börjar "Det är" och på s. 33 slutar "utskottet motionsyrkandet" bort lyda:

Kravet att riksdagen skall begära en skärpt kostnadskontroll vid bostadsbyggande ställs i motion 1071 (s) yrkande 3. Det är här inte fråga endast om en kontroll i samband med långivningen och vid övertagande av lån. Det gäller också att resurser skall ställas till förfogande för konkreta prisdämpande åtgärder. Bygghusetutredningens arbete och möjligheterna att effektivt utnyttja kapaciteten inom statens pris- och kartellnämnd samt bostadsstyrelsen bör tas till vara för detta ändamål. Den situationen får inte uppkomma att alla överväganden i sådan riktning läggs åt sidan med hänvisning till att bygghusetutredningen tillkallats. Det faktum att efterfrågan sviktar bör ge ett särskilt incitament till att utnyttja ett nytt förhandlingsläge. Utskottet tillstyrker sålunda motionsyrkandet.

dels utskottet under 4 bort hemställa

4. beträffande *kostnadskontroll* att riksdagen med bifall till motion 1980/81:1071 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

3 Ungdomars situation på bostadsmarknaden

Per Bergman, Oskar Lindkvist, Lars Henrikson, Thure Jadestig, Birgitta Dahl, Per Olof Håkansson och Margareta Palmqvist, alla (s), anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 36 som börjar "Utskottet delar" och slutar "eller utredning" bort lyda:

I förslagen i de socialdemokratiska motionerna 1071 yrkande 4 och 839 krävs åtgärder för att ungdomars situation på bostadsmarknaden skall bättre beaktas. Från regeringens sida hävdas i detta och liknande sammanhang regelmässigt att det är kommunerna som har det närmaste ansvaret för bostadsbyggandet och att det faller på dem att lösa de problem som uppkommer. När det emellertid är fråga om en situation som är gemensam för flera kommuner och där det från början kan antas att det krävs särskilda initiativ från statens sida kan statsmakterna dock inte gå ifrån sitt ansvar genom att endast hänvisa till kommunernas roll. Riksdagen bör emellertid ta sin del av ansvaret för att åtgärder vidtas genom att med bifall till motionsförslagen begära en kartläggning av de ungas bostadssituation och dess väntade utveckling och påkalla förslag till de åtgärder som detta aktualiserar.

dels utskottet under 14 bort hemställa

14. beträffande *ungdomars situation på bostadsmarknaden* att riksdagen med bifall till motionerna 1980/81:839 och 1071 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

4 Genomgångsbostäder för invandrare

Reservanterna under 3 (s) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 37 som börjar "Bostadsbehov av" och slutar "för invandrare" bort lyda:

De invandragrupper som väntar på uppehålls- och arbetstillstånd har självfallet inga möjligheter att direkt påverka den kommunala bostadsförsörjningsplaneringen. När det gäller att tillgodose dessa angelägna behov är det också naturligt att det kan uppstå osäkerhet om fördelningen mellan olika kommuner av ett även som princip obestritt ansvar. I denna del krävs statliga initiativ för att åstadkomma en sådan samordning. Frånvaron av beslut från regeringens sida visar att det inte längre går att förutsätta några lösningar i det löpande arbetet med mindre än att regeringen uppfordras därtill av riksdagen. Utskottet föreslår därför att riksdagen med bifall till motion 1842 (s) kräver aktiva åtgärder genom att som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört.

dels utskottet under 17 bort hemställa

17. beträffande *genomgångsbostäder för invandrare* att riksdagen med bifall till motion 1980/81:1842 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

5 Byggande med s. k. strimlade lån

Reservanterna under 3 (s) anser att den del av utskottets betänkande på s. 38 som börjar "Åtgärder som" och slutar "riksdagens sida" bort lyda:

Finansieringen av bostadsrätts- och andelshus med strimlade lån är ett av utflödena ur synen på bostäder som en handelsvara. Det är uppenbart att dessa finansieringsformer bör motarbetas för att man skall kunna uppnå bostadskostnader som bestäms efter solidariska bedömningar av kapitalkostnadsvillkoren. Detta bör ske genom åtgärder inom såväl finansierings- som skattesystemen. Sådana åtgärder får ytterligare preciseras i samband med de övergripande överväganden om bostadspolitiken som måste komma till stånd. Det finns därför inte nu anledning till någon särskild begäran från riksdagens sida.

6 Rängebidrag för projekteringskostnader

Reservanterna under 3 (s) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 40 som börjar "Ett stöd" och slutar "framlagda förslaget" bort lyda:

Med den utveckling av nyproduktionen som har skett och som kan skönjas samt med de ökande anspråken på en om- och nybyggnad av flerbostadshus måste alla åtgärder vidtas för att underlätta bygginitiativen. Enligt utskottets mening är ett effektivt sådant instrument att främja planering och projektering så att det finns en reserv av projekt som kan tas i anspråk när så bedöms lämpligt. Det i motion 629 (s) föreslagna projekteringsstödet är ett verksamt bidrag till detta. Utskottet föreslår därför att riksdagen tillstyrker motionen och därmed begär preciserade överväganden om förslag i ämnet från regeringen.

dels utskottet under 28 bort hemställa

28. beträffande *rängebidrag för kostnader för projektering* att riksdagen med bifall till motion 1980/81:629 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

7 Hyresgaranti

Reservanterna under 3 (s) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 40 som börjar "Den temporära" och slutar "därmed fast" bort lyda:

Den temporära hyresgaranti som föreslås i motion 1071 (s) yrkande 2 syftar till att undanröja den osäkerhet om den framtida utvecklingen som nu hämmar bygginitiativen när det gäller flerbostadshus. Byggherrarnas bedömningar om den kommunala bostadsförsörjningsplaneringen medför att de ytterligare initiativ som garantin leder till kommer att avse bostäder som det finns ett klart behov av. Utvecklingen av bostadsbyggandet kräver att alla möjligheter tas till vara för att öka nyproduktionen. Mot denna bakgrund bör riksdagen med bifall till motionsyrkandet begära förslag i detta ämne enligt vad som närmare utvecklats i motionen.

dels utskottet under 30 bort hemställa

30. beträffande *uthyrningsgaranti* att riksdagen med bifall till motion 1980/81:1071 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

8 Boendemiljö

Reservanterna under 3 (s) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 41 som börjar "De nu" och slutar "avstyrks därför" bort lyda:

Utskottet delar den mening som hävdas i motionerna 1071 (s) yrkande 9 och 1456 (vpk) yrkande 2, nämligen att stödet till förbättringar av boendemiljön nu fått en alltför snäv och begränsad inriktning. De s. k. spärreglerna utesluter från stödet de många bostadsområden där snabba åtgärder behövs för att bryta en negativ utveckling. Det skulle i många fall kunna uppnås att utvecklingen hejdades med mindre totala kostnader om åtgärder sattes in i tid och innan de negativa sociala effekterna av miljöbristerna lett till situationer som det tar lång tid att ändra. När utvecklingen gått så långt att det uppstått uttalade segregationseffekter krävs åtgärder av ingripande beskaffenhet. Riksdagen bör påkalla snara förslag till ändrade grunder för stödet i denna del genom att med bifall till motionsförslagen som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört.

dels utskottet under 33 bort hemställa

33. beträffande *spärreglerna för lån och bidrag till förbättring av boendemiljön* att riksdagen med bifall till motionerna 1980/81:1071 yrkande 9 och 1456 yrkande 2 som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört,

9 Ändring av de nedre inkomstgränserna

Reservanterna under 3 (s) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 46 som börjar "Utskottet har" och slutar "nedre inkomstgränserna" bort lyda:

Som framgår av bostadsstyrelsens anslagsframställning för nästa budgetår och av motion 1071 (s) har bidragsgivningens omfattning minskat starkt. Av statistiken framgår bl. a. att antalet barnfamiljer med bidrag minskat med 36 000 från december 1978 till december 1979 då antalet var 412 000. Antalet hushåll utan barn har minskat med 16 000 till 101 000 under samma period. Senare företagna undersökningar visar på en fortsatt minskning.

Det finns tyvärr all anledning att räkna med att antalet hushåll med bostadsbidrag på grund av redan fattade beslut kommer att minska även under år 1981, beroende bl. a. på beslut i riksdagen år 1980 om sänkt nedre inkomstgräns från 38 000 kr. till 30 000 kr. för ensamstående med barn – ett beslut bakom vilket stod representanter för (m), (c), (fp). Enligt utskottets uppfattning finns det inga övertygande motiv att differentiera inkomstgränserna beroende på om hushållet består av en eller två vuxna. Utskottet instämmer nu liksom när motsvarande fråga behandlades förra året i vad som

anförts i motioner (s) om att familjer bör ha möjlighet att efterfråga lika stora bostäder oberoende av om hushållet består av en eller två vuxna. Utskottet tillstyrker sålunda förslaget i motion 1071 (s) om lika nedre inkomstgränser för hushåll utan barn resp. för barnfamiljer. Förslaget i motionen innebär att den nedre inkomstgränsen för hushåll utan barn bör sättas till 32 000 kr. och för barnfamiljer till 41 000 kr.

Som tidigare framhållits finns det anledning att ytterligare överväga hur inkomstprövningsbegreppet skall utformas så att de grupper i samhället som bäst behöver stöd erhåller detta. Denna fråga är en av huvuduppgifterna för bostadsbidragskommittén, och den har tidigare behandlats av boendeutredningarna (se SOU 1975:51 s. 380).

Bostadsbidragskommittén avser att inom några månader avlämna ett delbetänkande. I avvaktan på detta förslag och behandlingen av det bör förändringar av principiellt slag inte nu göras inom systemet.

Motion 1071 (s) i vad däri behandlas förändrade nedre inkomstgränser tillstyrks. Detta bör ges regeringen till känna. Motion 1454 (vpk) får delvis anses tillgodosedd i motsvarande del.

dels utskottet under 41 bort hemställa

41. beträffande *ändrade nedre inkomstgränser* att riksdagen med bifall till motion 1980/81:1071 yrkande 5 såvitt nu är i fråga och med anledning av vad i regeringsprotokollet förordats i motsvarande del samt motion 1980/81:1454 yrkande 1 a såvitt nu är i fråga som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

10 Ändrad övre inkomstgräns

Reservanterna under 3 (s) anser att

dels det stycke av utskottets yttrande som på s. 46 börjar "Utskottet är" och på s. 47 slutar "motsvarande delar" bort lyda:

Regeringens ekonomiska politik har bl. a. inneburit att inflationen ökat starkt och att den reala köpkraftsförstärkningen nästan helt uteblivit för stora grupper inkomstagare i "vanliga inkomstlägen". Som anförs i motionen 1071 (s) är det därför nödvändigt att höja den övre inkomstgränsen med 3 000 kr. utöver regeringens förslag till 65 000 kr. Därmed har utskottet även ställt sig bakom förslaget i motion 1454 (vpk). Vad utskottet anfört om höjning av den övre inkomstgränsen bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottet under 42 bort hemställa

42. beträffande *ändrad övre inkomstgräns* att riksdagen med bifall till motionerna 1980/81:1071 yrkande 5 och 1454 yrkande 1 a, båda motionerna såvitt nu är i fråga, samt med anledning av vad

i regeringsprotokollet förordats i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

11 Försök med hissinstallationer

Reservanterna under 3 (s) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 49 som börjar "De allmänt" och slutar "skulle innebära" bort lyda:

Utskottet delar motionärernas ståndpunkt att det måste anses synnerligen angeläget att medel ställs till förfogande för försök med hissinstallationer på det sätt som anges i motionen. Syftet är att få erfarenheter av alternativa tekniska lösningar som tillgodoser tillgänglighetskraven vid ombyggnad. Denna bedömning bör rimligen beaktas vid fördelning av lån till experimentbyggande. Övervägandena därom måste samordnas med beslut om att även bidra till försöken med direkta bidrag av forskningsmedel eller eljest.

dels utskottet under 49 bort hemställa

49. beträffande *försök med hissinstallationer* att riksdagen med anledning av motion 1980/81:1076 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

12 Krediter för kommunala markförvärv

Reservanterna under 3 (s) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 49 som börjar "Det i" och slutar "konkurrerande anspråk" bort lyda:

Förslaget i motion 1071 yrkande 12 innebär att riksdagen skall begära att regeringen främjar åtgärder som tillgodoser kraven på krediter för kommunala markförvärv. Förslagets utgångspunkt är att svårigheter på detta område kan få allvarliga konsekvenser för bostadsbyggandet. Utskottet vill för sin del stryka under vad som i denna del anförts i motionen och som borde kunna stå oemotsagt. För att grunda en aktivitet från regeringens sida som måste redovisas bör riksdagen med bifall till motionsförslaget som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet och motionärerna anfört.

dels utskottet under 51 bort hemställa

51. beträffande *krediter för kommunala markförvärv* att riksdagen med anledning av motion 1980/81:1071 yrkande 12 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

13 Frivillig bostadsförmedling m. m.

Rolf Dahlberg, Knut Billing och Bertil Danielsson, alla (m), anser att *dels* den del av utskottets betänkande på s. 50 som börjar "Enligt utskottets" och slutar "denna del" bort lyda:

Redan år 1975 (prop. 1975:15 s. 13) anförde dåvarande bostadsministern att det kunde sättas i fråga om man inte borde överlämna till kommunerna själva att bedöma i vilka fall det behövs bostadsförmedling. Detta uttalades mot bakgrund av att bestämmelserna om en skyldighet att anordna bostadsförmedling tillämpats endast i fråga om ett fåtal kommuner och då endast på framställning av kommun. Statsmakterna har vid 1977/78 års riksmöte fattat beslut om riktlinjer för ansvarsfördelning inom bostadsförsörjningen – beslut som betonar kommunens roll. Det har inte från något håll ens påståtts att kommunerna inte skulle vara vuxna att ta sitt ansvar även i denna del. Detta leder utskottet till bedömningen att riksdagen bör ställa sig bakom förslaget att bostadsförmedlingen bör bli en frivillig kommunal servicemöjlighet. Därmed skapas också förutsättningar för att verksamheten skall kunna avgiftsfinansieras om kommunen önskar detta. Motion 485 (m) tillstyrks sålunda.

dels utskottet under 54 bort hemställa

54. beträffande *frivillig bostadsförmedling m. m.* att riksdagen bifaller motion 1980/81:485 yrkandena 1 och 2.

14 Ramar för allmänna samlingslokaler

Reservanterna under 3 (s) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 51 som börjar "I fråga" och slutar "likartade yrkanden" bort lyda:

Behovet av att vidga stödet till allmänna samlingslokaler borde vara obestritt. Lokalerna fyller en mycket väsentlig funktion i samhällslivet. Genom motion 1071 (s) yrkande 11 föreslås ram- och anslagshöjningar som innebär ytterligare utgifter om totalt 15 milj. kr. – en i detta sammanhang samhällsekonomiskt helt acceptabel kostnad. Utskottet tillstyrker förslagen.

dels utskottet under 57 bort hemställa

57. beträffande *ramar för stöd till allmänna samlingslokaler* att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1980/81:1071 yrkandena 11 a och b
- a. medger att beslut om anordnings- och inventariebidrag samt lån för allmänna samlingslokaler under budgetåret 1981/82 får meddelas inom en ram av 41 000 000 kr., varav högst 27 000 000 kr. får tas i anspråk för bidrag.

- b. medger att beslut om upprustningsbidrag m. m. under budgetåret 1981/82 får meddelas inom en ram av 16 000 000 kr.,
- c. medger att de under a och b angivna ramarna får överskridas om det behövs av sysselsättningsskäl,

15 Anslag till bostadsbidrag

Reservanterna under 3 (s) anser – under förutsättning av bifall till reservationerna 9 och 10 – att utskottet under 64 bort hemställa

- 64. att riksdagen med bifall till motion 1980/81:1071 yrkande 7 och med anledning av regeringens förslag samt motion 1980/81:1454 yrkande 2 till *Bostadsbidrag m. m.* för budgetåret 1981/82 under trettonde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 1 150 000 000 kr.,

16 Ramar och anslag till förbättring av boendemiljön

Reservanterna under 3 (s) anser – under förutsättning av bifall till reservation 8 – att riksdagen under 61 bort hemställa

- 61. beträffande *bidrag och lån till förbättring av boendemiljön* att riksdagen med anledning av regeringens förslag och motion 1980/81:1456 yrkande 3 samt med bifall till motion 1980/81:1071 yrkandena 8 och 10
  - a. medger att beslut om bidrag får meddelas intill ett belopp av 85 000 000 kr. under budgetåret 1981/82 och preliminärt intill ett belopp av 60 000 000 kr. under budgetåret 1982/83,
  - b. medger att bostadslån för sådana boendemiljöförbättringar för vilka boendemiljöbidrag inte lämnas får medges intill ett belopp av 59 000 000 kr. under budgetåret 1981/82 och preliminärt intill ett belopp av 61 000 000 kr. under budgetåret 1982/83,
  - c. till *Bidrag till förbättring av boendemiljön* för budgetåret 1981/82 under trettonde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 25 000 000 kr.,

Särskilda yttranden

Per Bergman, Oskar Lindkvist, Lars Henrikson, Thure Jadestig, Birgitta Dahl, Per Olof Håkansson och Margareta Palmqvist, alla (s), anför

1 Statlig totalfinansiering

Vi anser fortfarande att kapitalmarknadskommitténs tidigare överväganden bör kompletteras med en ytterligare komplettering av de administrativa och organisatoriska övervägandena om bostadslångivningen. Syftet bör vara att nå fram till en lösning med integrerad fullständig finansiering.

2 Bostadsbyggandets omfattning m. m.

Bedömningarna av nybyggnadsbehovet har av skilda orsaker lett till olika resultat. Det är viktigt att skilja dessa bedömningar från dem som avser att uttrycka ett som möjligt eller sannolikt bedömt byggande.

Att döma av till intet förpliktande uttalanden även från vissa delar av regeringen tycks det finnas ett brett stöd för vår uppfattning att nybyggandet – då främst av flerbostadshus – måste öka väsentligt. Det tycks finnas samma breda enighet om att igångsättningen inte ens närmar sig önskade nivåer om inte särskilda åtgärder vidtas. Dessa förhållanden leder för många – bl. a. ungdomar och äldre – till bostadslöshet och sociala svårigheter. De leder också till att sysselsättningen drabbas och att stora delar av produktionssystemet raseras. Allt detta har långsiktiga konsekvenser.

Trots detta för regeringen en passiv bostadspolitik – om ens någon bostadspolitik alls värd namnet. Regeringspartierna tar mot bakgrund av kortsiktiga statsbudgetmässiga överväganden avstånd från socialdemokratiens betoning av de offensiva insatser som lämpar sig för att bryta det nuvarande samhällsekonomiska läget. De tar också konsekvent avstånd från alla konkreta förslag för att hindra en fortsatt negativ utveckling: momsbefrielse, uthyrningsgaranti, skärpt prisövervakning och projektstöd, allt med omedelbar verkan. De visar endast passivitet mot förslagen om mer övergripande överväganden.

Denna situation skall ses mot bakgrund av att det tidigare fanns en bred majoritet för en social bostadspolitik. En sådan majoritet kan inte längre göra sig gällande. De krafter som tidigare stod i opposition till de bostadspolitiska satsningarna leder nu avvecklingen.

Vi har i reservationer till detta betänkande och i av skatteutskottet behandlad motion ställt konkreta förslag som leder till att utvecklingen kan brytas och en ny grund för det bostadspolitiska handlandet kan läggas: en social och framåtsyftande bostadspolitik med ekonomisk rättvisa.

Motionsyrkandenas behandling

Motion nr	Yrkande	Utskottets yttrande s.	Utskottets hem- ställan, punkt	Reservation nr
251-(s)		41	32	
485 (m)	1 } 2 }	50	54	13
629 (s)		39	28	6
834 (m)	1 2	48 38	47 23	
838 (m)		37	16	
839 (s)		36	14	3
849 (vpk)		35	11	
853 (s)	1	35	10	
1071 (s)	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 a 11 b 12	31 40 32 36 46, 47 44, 45 51 51 41 51 51 49	1 30 4 14 41, 42 40 64 60 33 60 57 57 51	1 7 2 3 9, 10 15 16 8 15 14 14 12
1076 (s)	1 } 2 }	49	49	11
1077 (c)		44, 45	39, 40	
1078 (vpk)	1 } 2 }	49	52	
1079 (vpk)	1 } 2 } 3 }	50	53	
1091 (vpk)		37	18	
1449 (c, s, m, fp)		34	9	
1450 (m)		42	37	
1451 (m)		32	3	
1452 (c)		47	44	
1453 (c)		39	24	
1454 (c)	1 a 1 b 1 c 1 d 2	46, 47 41, 45 42, 43 47 51	41, 42 39, 40 38 43 64	9, 10 15
1455 (vpk)	1 2 3 4	38 51 42 36	19 65 35 13	

Motion nr	Yrkande	Utskottets yttrande s.	Utskottets hem- ställan. punkt	Reservation nr
1456 (vpk)	1	41	34	
	2	41	33	8
	3	51	60	16
1457 (vpk)	1 a	34	7	
	1 b	36	13	
	2	35	12	
	3	32	2	
	4 a	39	26	
	4 b	33	5	
1460 (s)		36	15	
1842 (s)		37	17	4
1846 (m)		48	45	
1847 (s)		39	27	
1852 (vpk)	2	38	20	
1853	1	49	50	
	2			
	3			
1854 (vpk)	1 a	33	6	
	1 b			
	1 c			
	2			
1855 (vpk)	1 a	51	62	
	1 b	40	29	
	2	51	63	
1863 (vpk)	1 b	40	29	
	2	34	7	

Innehåll

	s.
1 Propositionen	1
2 Motionerna	3
3 Statistiska uppgifter om bostadsproduktionen m. m.	9
3.1 Bostadsproduktionen	9
3.2 Kommunernas bostadsförsörjningsprogram 1981–1985	12
3.3 Bostadsinvesteringar	12
3.4 Byggekostnaderna	13
3.5 Byggarbetsmarknaden	16
3.6 Bostadskostnaderna	17
3.7 Det totala bostadsstödet	20
3.8 Bostadsmarknaden	21
3.9 Tidigare behandling av frågor om bostadsbidrag	24
3.10 Vissa villkor för ombyggnadslån, energilån och radonlån ...	28
4 Utskottet	31
4.1 Förslag om överläggningar angående bostadspolitiken	31
4.2 Vissa allmänna förutsättningar för bostadsbyggandet	32
4.2.1 Finansiering m. m.	32
4.2.2 Byggnadspriser m. m.	32
4.2.3 Bostadens pris – subventionsnivån	33
4.3 Bostadsbyggandets omfattning m. m.	33
4.3.1 Bostadsbyggnadsbehovet	33
4.3.2 Bostadsbyggnadsplanen – ramar	34
4.3.3 Åtgärder för att öka byggandet	35
4.4 Bostadsbyggandets inriktning	35
4.5 Statliga lån och generella bidrag till bostadsbyggandet	38
4.5.1 Bostadslån m. m.	38
4.5.2 Räntebidrag	39
4.5.3 Hyresförlustlån m. m.	40
4.6 Viss bostadsförbättringsverksamhet m. m.	40
4.6.1 Förbättringslån	40
4.6.2 Bostadsanpassningsbidrag	41
4.7 Bidrag och lån till förbättring av boendemiljön	41
4.8 Lån till inventarier i vissa specialbostäder	42
4.9 Bostadsbidrag	42
4.9.1 Statligt bostadsbidrag	42
4.9.2 Statskommunalt bostadsbidrag (SKBB)	42
4.9.2.1 Bidragsgivningens omfattning	42
4.9.2.2 Hyresgränser	42
4.9.2.3 Inkomstprövningen	44
4.9.2.4 Kostnadsfördelningen staten/kommunerna	47
4.9.3 Övriga frågor	47

4.10 Byggnadsforskning	48
4.11 Experimentbyggande	48
4.12 Markförvärvslån m. m.	49
4.13 Tomträtt/tomträttslån	50
4.14 Bostadsförmedling	50
4.15 Övrigt	50
4.16 Ramar och anslag m. m.	50
4.16.1 Administrationsavgift/aviseringsavgift	50
4.16.2 Övrigt	51
4.17 Hemställan	51

Reservationer

1 Överläggningar angående bostadspolitiken (s)	56
2 Skärpt kostnadskontroll (s)	58
3 Ungdomars situation på bostadsmarknaden (s)	58
4 Genomgångsbostäder för invandrare (s)	59
5 Byggande med s, k. strimlade lån (s)	59
6 Räntebidrag för projekteringskostnader (s)	60
7 Hyresgaranti (s)	60
8 Boendemiljö (s)	61
9 Ändring av de nedre inkomstgränserna (s)	61
10 Ändrad övre inkomstgräns (s)	62
11 Försök med hissinstallationer (s)	63
12 Krediter för kommunala markförvärv (s)	63
13 Frivillig bostadsförmedling m. m. (m)	64
14 Ramar för allmänna samlingslokaler (s)	64
15 Anslag till bostadsbidrag (s)	65
16 Ramar och anslag till förbättring av boendemiljön (s)	65

Särskilda yttranden

1 Statlig totalfinansiering (s)	66
2 Bostadsbyggandets omfattning m. m. (s)	66
Bilaga: Motionsyrkandenas behandling	67